

Stichting
Pensioenfonds
Henkel Nederland B.V.

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.
Brugwal 11, 3432 NZ Nieuwegein

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41199743

Verslag over het boekjaar 2018

Inhoud

	Pagina
Bestuur en organisatie	5
Meerjarenoverzicht	7
Voorwoord	9
Bestuursverslag	11
Verslag van de Visitatiecommissie	
Samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie	38
Reactie van het bestuur op de bevindingen van de Visitatiecommissie	40
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	
Oordeel Verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.	41
Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan	42
Vooruitblik 2019	43
Jaarrekening	
Balans per 31 december	46
Staat van baten en lasten	48
Kasstroomoverzicht	50
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	51
Toelichting op de balans per 31 december	56
Toelichting op de staat van baten en lasten	63
Gebeurtenissen na balansdatum	66
Resultaat verdeling	66
Risicoparagraaf	67

Pagina**Overige gegevens**

Verklaring Actuaris	75
Controleverklaring onafhankelijke accountant	77

Bijlagen

Begrippenlijst	85
----------------	----

Bestuur en organisatie

Samenstelling Bestuur per 31 december 2018

Leden namens de werkgever	Dhr. A.M.J. de Bekker (1946) Dhr. H.M.E. Janssen (1955), voorzitter
Leden namens de werknemers	Dhr. A. Benschop (1962)
Lid namens de pensioengerechtigden	Dhr. E. de Boer (1943)

Verantwoordingsorgaan

Lid namens de werkgever	Dhr. W.F.E. Klaassen (1946)
Lid namens de werknemers	Dhr. E. Dijkshoorn (1967)
Lid namens de pensioengerechtigden	Mevr. J.J.F. Zandvoort – van den Tol (1951)

Visitatiecommissie

Mevr. J. Verhulst (1971)
Dhr. P. van Eekelen (1944)
Dhr. A.C. Tromp (1958)

Externe dienstverlening

Administratie en advies	AZL N.V., Heerlen
Adviserend actuaaris	AZL N.V., Heerlen
Waarmerkend actuaaris	Willis Towers Watson B.V., Amstelveen
Accountant	KPMG Accountants N.V., Utrecht
Compliance en Privacy officer	P.J.M. Akkermans Advocatuur B.V.
Vermogensbeheerder	BlackRock Investment Management (UK) Limited, Londen
Custodian	State Street Bank and Trust, Amsterdam

Meerjarenoverzicht

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantallen					
Actieve deelnemers	2	2	2	2	2
Gewezen deelnemers	313	331	347	364	394
Pensioengerechtigden	460	463	465	461	445
Totaal	775	796	814	827	841
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven ¹⁾	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Indexatie inactieven	0,46%	0,22%	0,00%	0,00%	0,00%
Beleggingen					
Belegd vermogen ²⁾	107.089	111.016	113.489	105.522	104.136
Beleggingsopbrengsten	-354	1.369	9.313	597	19.790
Rendement op basis van total return	-0,3%	1,2%	8,8%	0,9%	23,0%
Reserves					
Algemene reserve	10.273	12.700	10.138	8.343	10.029
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	96.884	98.258	102.826	98.819	98.198
Voorziening niet opgevraagde pensioenen	87	109	99	91	80
Totaal technische voorzieningen	96.971	98.367	102.925	98.910	98.278
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming	0	21	21	19	116

1) Niet van toepassing vanwege eindloonregeling. Het opgebouwde pensioen groeit mee met de stijging van het loon.

2) Inclusief derivaten opgenomen aan de passivazijde van de balans.

	2018	2017	2016	2015	2014
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming	0	21	21	19	116
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	0	0	0	1.700 ¹⁾	4.368 ²⁾
Pensioenuitkeringen	3.321	3.305	3.340	3.343	3.363
Solvabiliteit en dekkingsgraden ³⁾					
Pensioenvermogen	107.244	111.067	113.063	107.253	108.307
Pensioenverplichtingen	96.971	98.367	102.925	98.910	98.278
Aanwezige dekkingsgraad ⁴⁾	110,6%	112,9%	109,8%	108,4%	110,2%
Beleidsdekkingsgraad ⁵⁾	113,4%	112,1%	108,8%	107,8%	–
Vereiste dekkingsgraad	114,6%	115,7%	111,4%	111,8%	105,6%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%	104,0%

1) Dit betreft een additionele storting ad. € 1,7 miljoen door de werkgever in januari 2016.

2) Inclusief additionele storting ad. € 4,35 miljoen door de werkgever in april 2015..

3) Voor de berekening van de dekkingsgraad wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

4) De dekkingsgraad wordt berekend door het pensioenvermogen (totaal van de activa minus kortlopende schulden) te delen door de technische voorzieningen. Per 1 januari 2015 wordt de actuele dekkingsgraad op een nieuwe methodiek berekend door rekening te houden met het totale vermogen en de totale voorzieningen van het pensioenfonds. Dit betekent dat vanaf 2015 het pensioenvermogen en de pensioenverplichtingen zijn verhoogd met respectievelijk de beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers. De vergelijkende cijfers m.b.t. 2014 zijn niet aangepast.

5) De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-staten DNB.

Voorwoord

In dit bestuursverslag over het boekjaar 2018 legt het bestuur van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. (in de rest van dit verslag spreken we meestal kortweg over Pensioenfonds Henkel of het fonds) verantwoording af over het gevoerde beleid en wordt inzicht gegeven in de (financiële en pensioen-gerelateerde) ontwikkelingen bij het fonds en de situatie aan het einde van het verslagjaar. De verantwoording voor wat betreft het financiële deel is daarnaast ook terug te vinden in de jaarrekening.

Terugkijkend op het jaar 2018 kan gesteld worden dat het in een aantal opzichten een jaar met twee gezichten was. In financieel opzicht lieten de eerste drie kwartalen een mooie verbetering van de (beleids)dekkingsgraad zien en langzaam maar zeker kwam het einde van de situatie van reservetekort steeds dichterbij. Een dalende rente en fors lagere koersen op de aandelenbeurzen gooiden in het vierde kwartaal echter roet in het eten. Aan het begin van het boekjaar bedroeg de beleidsdekkingsgraad (de gemiddelde DNB dekkingsgraad van de laatste 12 maanden) 112,1%. Aan het einde van het jaar was deze beleidsdekkingsgraad weliswaar gestegen tot 113,4%, maar de DNB maanddekkingsgraad per 31 december was door het slechte vierde kwartaal weggezakt tot 110,6%.

Ondanks deze gedaalde maanddekkingsgraad besloot het bestuur toch om, net als vorig jaar, een toeslag op de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te verlenen. Wet- en regelgeving beletten het bestuur om op basis van de aanwezige beleidsdekkingsgraad de prijsinflatie volledig te compenseren. Daardoor bleef de verhoging van de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2019 beperkt tot 0,46%.

Ook in beleidsmatig opzicht was 2018 een jaar met twee gezichten. Zoals vorig jaar al gemeld, achtte het bestuur het noodzakelijk om zich bij de besturing van het fonds nadrukkelijk te laten leiden door een 'going concern' situatie, zonder overigens de mogelijkheden voor een liquidatie uit het oog te verliezen. Daarmee wilde het bestuur ervoor zorgdragen dat de deelnemers ook op de kortere termijn betere uitzichten op indexatie verkrijgen. Daarom werd besloten tot een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid, die in februari 2018 werd gerealiseerd. Deze koerswijziging werd ingegeven door de verwachting dat een liquidatie met inkoop van (deel) indexatie, door de financiële situatie en zonder financiële hulp van de sponsor, op de korte termijn niet binnen bereik lag.

Aan het einde van het jaar zocht de sponsor evenwel contact met het bestuur om van gedachten te wisselen over een mogelijke liquidatie van het fonds. Alhoewel enigszins onverwacht, staat het bestuur in beginsel positief ten opzichte van dit initiatief van de sponsor. Omdat het fonds alle toekomstige uitvoeringsmogelijkheden in kaart moet brengen en een zorgvuldige keuze moet maken, heeft het bestuur inmiddels de hulp van een externe partij ingeschakeld om dit proces te begeleiden.

Zoals gebruikelijk verwijzen wij hier ook al naar de aan het einde van dit bestuursverslag opgenomen begrippenlijst, want bij de behandeling van de verschillende onderwerpen kan helaas niet altijd worden ontkomen aan het gebruik van vaktermen.

Bestuursverslag

Algemeen

Introductie

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is een ondernemingspensioenfonds en verbonden aan de onderneming Henkel Nederland B.V. Het pensioenfonds heeft de stichting als rechtsvorm, werd opgericht in augustus 1943 en is statutair gevestigd in Amsterdam. In overeenstemming met de statuten wordt hierbij verslag uitgebracht over het boekjaar 2018. De in het verslag vermelde bedragen zijn in duizenden euro's opgenomen, tenzij anders is aangegeven.

Doelstelling

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzekeren van een ouderdoms- en nabestaandenpensioen ten behoeve van de (gewezen) deelnemers. Het ouderdomspensioen gaat, tenzij gebruik wordt gemaakt van een in 2015 geïntroduceerde mogelijkheid tot uitstel, in op de reglementaire pensioendatum, zijnde op 65-jarige leeftijd, en is een aanvulling op de AOW-uitkering die door de overheid wordt uitbetaald. Het nabestaandenpensioen wordt in geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer aan diens nagelaten betrekkingen (partner en/of kinderen) uitgekeerd. Bij arbeidsongeschiktheid van de deelnemer kan de pensioenverzekering worden voortgezet.

Vanaf 1 augustus 2012 is de opbouw van regulier ouderdoms- en nabestaandenpensioen voor de op dat moment nog actieve deelnemers geëindigd, omdat de aan het pensioenfonds verbonden werkgever Henkel Nederland B.V. per die datum voor al zijn werknemers een nieuwe pensioenregeling heeft geïntroduceerd, waarvan de uitvoering niet bij pensioenfonds Henkel is ondergebracht. Vanaf 1 januari 2004 was de door het pensioenfonds uitgevoerde pensioenregeling overigens reeds gesloten en werden geen nieuwe deelnemers meer tot het pensioenfonds toegelaten.

Missie, visie en strategie

Gedurende 2018 heeft het bestuur wederom haar missie, visie en strategie geëvalueerd. Naast een tekstuele wijziging in de missie, is de tekst rondom de strategie van het fonds in overeenstemming gebracht met het gewijzigde strategische beleggingsbeleid.

De missie, visie en strategie zijn voor alle doelstellingen die het fonds nastreeft en inspanningen die het fonds daarbij betracht, leidend.

In de missie is beschreven waarvoor het fonds staat, wat de bestaansgrond is en welke waarden en identiteit het fonds kenmerken. De missie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Missie

Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. wil een goede invulling geven aan de uitvoering van de pensioenregeling die door de sponsor (Henkel Nederland B.V.) bij het pensioenfonds is ondergebracht. De uitvoering van de regeling dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden en in de besluitvorming staat een evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende stakeholders centraal. Het streven is een duurzame en betrouwbare situatie te creëren waarin de financiële verplichtingen nagekomen en de ambities waargemaakt zullen worden.

In de visie wordt beschreven waarvoor het fonds gaat, welke zienswijze, welk toekomstbeeld ten grondslag ligt aan het handelen van het fonds. De visie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Visie

In de pensioensector volgen de veranderingen elkaar de laatste jaren in een steeds hoger tempo op. Deze veranderingen, de toegenomen onzekerheid over de hoogte en het moment van pensionering en de ongunstige berichtgeving over de financiële situatie van pensioenfondsen, veelal gepaard gaand met geen of slechts gedeeltelijke indexatie, hebben het vertrouwen in pensioenfondsen geen goed gedaan.

Het bestuur verwacht dat de hiervoor genoemde ontwikkelingen ook in de komende jaren hun weerslag zullen hebben op de omgeving van pensioenfondsen. Zo zal de introductie van een nieuw pensioenstelsel wederom tot belangrijke wijzigingen in wet- en regelgeving leiden. Verder wordt verwacht dat de trend van steeds zwaardere (kwaliteits)eisen op het terrein van de governance, het risicomangement en het toezicht zal doorzetten. Dit alles vraagt om extra inspanningen van het bestuur en zet de zoektocht naar geschikte mensen (met name als het gaat om het hebben van een "Henkel achtergrond") die zitting in het bestuur of andere pensioenfondsen kunnen nemen onder druk. Tegelijkertijd zorgen deze ontwikkelingen ervoor dat de totale uitvoeringskosten waarschijnlijk alleen maar nog verder zullen stijgen.

Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is op grond van de hiervoor geschetste verwachte ontwikkelingen en de verwachte krimp van het deelnemersbestand onveranderd van mening dat het in stand houden van het fonds op termijn niet wenselijk zal zijn en zal zich, in nauwe samenwerking met en ondersteuning van de sponsor, onverminderd voorbereiden op een liquidatie in de toekomst en het zoeken van een duurzaam en betrouwbaar alternatief voor de uitvoering van haar verplichtingen op de lange termijn.

Tegenover deze liquidatie op termijn staat de wetenschap dat de sponsor vooralsnog het moment niet rijp acht om deze liquidatie financieel te ondersteunen, zodanig dat een structurele (gedeeltelijke) indexatie van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen kan worden bekostigd. Daarom is het bestuur genooddaakt om zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen en in al zijn handelingen uit te gaan van een 'going concern' situatie. Voor het bestuur is het een grote steun dat de sponsor zich in de voorbije jaren een uiterst betrokken en betrouwbare partner heeft getoond. Dat blijkt uit de afgegeven bijstortingsgarantie, en het feit dat nagenoeg alle uitvoeringskosten (inclusief de kosten van het vermogensbeheer) door de sponsor worden vergoed.

In de strategie wordt beschreven welk meerjarenplan het fonds heeft vastgesteld om de visie en missie te kunnen realiseren. De strategie van Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is als volgt geformuleerd:

Strategie

Zoals in de visie beschreven gaat het bestuur uit van een 'going concern' situatie, waarbij tegelijkertijd het uiteindelijke doel van liquidatie van het pensioenfonds, niet uit het oog wordt verloren. Met het oog op de 'going concern' situatie heeft het bestuur er – door een begin 2018 doorgevoerde wijziging van het strategisch beleggingsbeleid – voor willen zorgen dat de deelnemers ook op de kortere termijn betere uitzichten op indexatie verkrijgen, die meer in lijn liggen met de toeslagambitie. Deze wijziging van het strategisch beleggingsbeleid zal moeten resulteren in een hogere verwachte gemiddelde indexatie en tevens moeten bijdragen aan een financiële positie die de liquidatie van het fonds op eigen kracht mogelijk maakt.

Andere strategische wijzigingen voorziet het bestuur op dit moment niet. Voor de uitvoering van alle verdere werkzaamheden (zowel binnen het bestuur alsook bij de uitbestedingspartijen), de beheersing van risico's en het op peil houden van de geschiktheid zal het bestuur uitgaan van de 'going concern' gedachte. Alhoewel de sponsor de uitvoeringskosten nagenoeg volledig draagt, zal het bestuur steeds aandacht hebben voor een (kosten)efficiënte uitvoering van de pensioenregeling. Dat laat onverlet dat alle kosten die in een 'going concern' situatie noodzakelijkerwijs gemaakt moeten worden, ook daadwerkelijk gemaakt zullen worden.

Organisatie pensioenfonds

Bestuur

De bestuurlijke organisatie is in 2018 gewijzigd. De heer Wetzold, die samen met de heer De Bekker de werkgever in het bestuur vertegenwoordigde, gaf te kennen per 1 juli 2018 uit het bestuur te willen terugtreden. De werkgever is naar aanleiding daarvan verzocht om een kandidaat voor te dragen om de ontstane vacature in te vullen. De werkgever droeg de heer Janssen, die reeds als onafhankelijk voorzitter aan het fonds verbonden was, voor als opvolger van de heer Wetzold. In de bestuursvergadering van 12 november 2018 is de heer Janssen benoemd als bestuurder namens de werkgever en tevens als voorzitter van het pensioenfonds.

Het bestuur van het fonds wordt thans gevormd door vier leden, die uit hun midden een voorzitter hebben benoemd. Twee van deze bestuurders vertegenwoordigen de werkgever en twee bestuurders vertegenwoordigen de werknemers. Binnen de werknemersvertegenwoordiging maakt één gepensioneerd deel uit van het bestuur. De bestuurders ontvangen, met uitzondering van de bestuurder namens de gepensioneerden, geen bezoldiging vanuit het pensioenfonds. Bestuurders welke niet in dienst zijn van Henkel Nederland B.V. ontvangen, voor zover zij door de werkgever zijn voorgedragen, voor hun werkzaamheden een bezoldiging van Henkel Nederland B.V.. De exacte samenstelling van het bestuur en de overige fondsorganen is aan het begin van dit bestuursverslag in het hoofdstuk "Bestuur en organisatie" terug te vinden.

Visitatiecommissie

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een Visitatiecommissie. Voor de samenstelling van de Visitatiecommissie wordt verwezen naar het hoofdstuk "Bestuur en organisatie". In 2018 is de samenstelling van de Visitatiecommissie gewijzigd. De heer Molenaar, voorzitter van de Visitatiecommissie, nam afscheid als lid van de Visitatiecommissie, aangezien de volgens de Code Pensioenfonds maximale zittingsduur van 8 jaar was bereikt. Diezelfde Code Pensioenfonds schrijft in een van de normen voor dat het Verantwoordingsorgaan een bindende voordracht doet voor wat betreft de samenstelling van de Visitatiecommissie. Op voordracht van het Verantwoordingsorgaan is de heer Tromp in de bestuursvergadering van 12 december 2018 door het bestuur als nieuw lid van de Visitatiecommissie benoemd.

Naar aanleiding van de opdracht daartoe heeft de visitatiecommissie in de periode januari tot en met april 2019 haar visitatie uitgevoerd. De bevindingen van de visitatiecommissie zijn neergelegd in een visitatierapport. Het bestuur heeft de conceptversie van dit rapport met de visitatiecommissie besproken. De definitieve versie van dat rapport heeft het bestuur in mei 2019 ontvangen. De samenvatting van de bevindingen die de visitatiecommissie aan het bestuur heeft gerapporteerd, wordt in het voorliggende bestuursverslag over 2018 gepubliceerd omdat de visitatie voornamelijk betrekking had op dat jaar. Het bestuur zal ook dit jaar weer op basis van de in het visitatierapport vermelde aanbevelingen daar waar nodig actiepunten formuleren en contact met de visitatiecommissie onderhouden omtrent de opvolging van de diverse actiepunten.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een Verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en in het reglement van het Verantwoordingsorgaan. Ook voor de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan, waarin de werkgever, de werknemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigd zijn, wordt verwezen naar het hoofdstuk "Bestuur en organisatie".

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is gedurende 2018 gewijzigd. Zoals vorig jaar al gemeld, had de heer Knibbe, lid namens de pensioengerechtigden, aangegeven zijn lidmaatschap te willen beëindigen. Na een oproep tot kandidaatstelling onder de pensioengerechtigden heeft mevrouw Zandvoort zich kandidaat gesteld. Aangezien mevrouw Zandvoort de enige kandidaat was, behoeften er geen verkiezingen te worden georganiseerd en heeft zij de heer Knibbe per 1 juli 2018 opgevolgd. Leden van het Verantwoordingsorgaan, die geen dienstverband bij Henkel Nederland B.V. hebben, ontvangen op grond van deze regeling een vergoeding.

In dit verslagjaar wordt separaat (zie inhoudsopgave) verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2018 gevoerde beleid. Tevens is de reactie hierop van het bestuur opgenomen.

Woord van dank

Zoals hiervoor vermeld hebben in 2018 diverse mensen hun functie neergelegd. Het bestuur spreekt op deze plek haar waardering en dank uit aan de heren Wetzold, Molenaar en Knibbe. In hun rol als bestuurder namens de werkgever, respectievelijk voorzitter van de Visitatiecommissie en lid van het Verantwoordingsorgaan, hebben zij allen een grote bijdrage geleverd aan het goede functioneren van dit pensioenfonds.

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

Als administrateur voor het pensioenfonds zorgt AZL N.V. (hierna: AZL) voor de pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de verslaglegging.

Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan BlackRock. State Street is als custodian aangesteld.

Advisering en certificering

Het bestuur heeft de bestuursadviesing en -ondersteuning uitbesteed aan AZL. In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door AZL.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG. De actuariële certificering is belegd bij Willis Towers Watson.

Financiële positie

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK op 1 januari 2015 is de beleidsdekkingsgraad wettelijk gezien leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke DNB dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder een momentopname. Alle beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds Henkel bedroeg ultimo 2018 113,4% (ultimo 2017 was dit 112,1%).

Het verloop van de feitelijke dekkingsgraad in het verslagjaar zag er als volgt uit:

	Pensioen vermogen	Technische voorziening	Feitelijke dekkings- graad 2018
Primo 2018	111.067	98.367	112,9%
Beleggingsopbrengsten	-354	3.054	-3,7%
Premie	0	0	0,0%
Waardeoverdrachten	-104	-113	0,0%
Kosten	-67	-67	0,0%
Uitkeringen	-3.321	-3.340	0,5%
Kanssystemen	0	-83	1,5%
Toeslagverlening	0	406	-0,5%
Overige mutaties TV	21	-1.253	1,5%
Andere oorzaken	2	0	-0,2%
Ultimo 2018	107.244	96.971	110,6%

Reële dekkingsgraad en marktwaardedekking

Naast de beleidsdekkingsgraad is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. In de berekening van de reële dekkingsgraad wordt ook de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Daardoor worden de totale pensioenverplichtingen van het pensioenfonds dus hoger. In deze wettelijk verplichte berekening wordt gerekend met een vaste inflatie van 2% per jaar, rekening houdend met een ingroei-pad.

Ultimo 2018 bedroeg de reële dekkingsgraad 92,9% (ultimo 2017 was dit 91,4%). Ultimo 2018 bedroeg de marktwaardedekking (de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen worden dan beide berekend met behulp van de marktrente) 109,2% (ultimo 2017: 111,2%).

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen bedroeg per 31 december 2018 114,6% en was daarmee iets lager dan een jaar eerder (115,7%). Ook in laatstgenoemde cijfer was overigens al rekening gehouden met de aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid per 1 februari 2018. Voor een nadere toelichting op de aanpassing van het beleggingsbeleid wordt verwezen naar het onderdeel "Beleggingen". Aangezien de beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds Henkel onder de vereiste dekkingsgraad ligt is er, evenals in voorgaande jaren, sprake van een reservetekort.

Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2018 een herstelplan opgesteld en ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB). Daarin is vastgelegd welke maatregelen worden ingezet om binnen twee jaar het niveau van het vereist eigen vermogen te bereiken. In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken en -rechten opgenomen. Informatie over ons herstelplan kunt u vinden op de website van het fonds. DNB heeft ingestemd met dit ingediende herstelplan.

Omdat eind 2018 nog steeds sprake was van een reservetekort, is ook in het eerste kwartaal van 2019 opnieuw een herstelplan bij DNB ingediend. Nadat DNB dit herstelplan heeft goedgekeurd, zal hier nadere informatie over worden verstrekt op onze website.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets, die een pensioenfonds op basis van de geldende wet- en regelgeving jaarlijks vóór 1 juli moet uitvoeren, toetst de financiële opzet van het fonds en toetst of het verwachte pensioenresultaat voldoet aan de door het fonds zelf gestelde normen onder meerdere scenario's. Deze normen worden door het bestuur van een pensioenfonds vastgesteld aan de hand van een zogenoemde aanvangshaalbaarheidstoets. De hiervoor genoemde scenario's worden door DNB voorgeschreven. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Het pensioenfonds zelf definieert hoe ver het pensioenresultaat mag wegzakken. Blijkt uit de haalbaarheidstoets dat het verwachte pensioenresultaat niet voldoet aan deze eigen norm, dan moet dit gecommuniceerd worden aan de achterban én sociale partners.

In de (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt een projectie van de financiële situatie van het pensioenfonds voor een lange periode (60 jaar) gemaakt voor een groot aantal economische scenario's. De (aanvangs)haalbaarheidstoets heeft als doel inzicht te geven in:

- de gevolgen van de financiële opzet van het fonds;
- de verwachtingen en risico's, met name ten aanzien van koopkrachtbehoud;
- de consistentie en evenwichtigheid van het beleid;
- de haalbaarheid en consistentie van het premiebeleid (dit aspect is voor Pensioenfonds Henkel niet meer van toepassing);
- de herstelkracht van het fonds.

Bij belangrijke beleidswijzigingen is een pensioenfonds verplicht om een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren. Voor Pensioenfonds Henkel vormde de wijziging van het strategisch beleggingsbeleid aanleiding om een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets uit te voeren. Naar aanleiding van de uitkomsten van deze nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets heeft het bestuur nieuwe ondergrenzen vastgesteld, die overigens maar in geringe mate afwijken van de eerder vastgestelde ondergrenzen. De grenzen zijn als volgt vastgesteld:

1. de ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat uitgaande van een financiële positie waarbij bij aanvang wordt voldaan aan de hoogte van het vereist eigen vermogen bedraagt 78,1%;
2. de ondergrens voor het verwacht pensioenresultaat uitgaande van de feitelijke financiële positie bedraagt eveneens 78,1%;
3. de maximale afwijking van het verwacht pensioenresultaat bij het slechtweersscenario uitgaande van de feitelijke financiële positie bedraagt 28,3%.

Met bovenstaande uitkomsten en ondergrenzen werd bij de aanvangshaalbaarheidstoets aan alle normen voldaan. Met de uitvoering van de jaarlijkse haalbaarheidstoets over 2018 heeft het bestuur aangetoond dat nog steeds aan de hiervoor vermelde grenzen (1) en (3) wordt voldaan:

- Het verwachte pensioenresultaat, startend vanuit de feitelijke beleidsdekkingsgraad per 1 januari 2018 (112,1%), bedraagt 97,9% (vastgestelde ondergrens 76,8%).
- Het verwachte pensioenresultaat startend vanuit de vereiste dekkingsgraad hoeft enkel opnieuw te worden berekend in geval van een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets. Dit was in 2018 niet het geval.
- Startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt de afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slecht weer scenario (het 5% percentiel) 8,8% en dat is lager dan het vastgestelde maximum van 28,3%.

Pensioenregeling

Karakteristieken van de regeling

De pensioenregeling van Pensioenfonds Henkel zag er op 31 december 2018 op hoofdlijnen als volgt uit, met dien verstande dat de reguliere pensioenopbouw vanaf 1 augustus 2012 is geëindigd:

Pensioensysteem	Eindloon
Pensioenrichtleeftijd	65 jaar
Opbouw% ouderdomspensioen	1,327%
Hoogte partnerpensioen	70% van het ouderdomspensioen
Partnerpensioen	Opbouwbasis
Maximum pensioengevend jaarsalaris	€ 105.075,00
Franchise	€ 15.099,00
Maximum pensioengrondslag	€ 89.976,00
Pensioenpremie	N.v.t.

Voor het actuele pensioenreglement wordt verwezen naar de website van het fonds: www.pensioenfondshenkel.nl.

Premiebeleid

Artikel 128 van de Pensioenwet schrijft voor dat de door een pensioenfonds te ontvangen premie ten minste gelijk dient te zijn aan de conform de ABTN vastgestelde kostendeckende premie. Omdat het pensioenfonds sinds 1 augustus 2012 geen opbouw van aanspraken meer kent, is een toetsing niet meer van toepassing op het fonds.

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd. De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald uit extra rendement op de beleggingen. Het bestuur houdt bij de besluitvorming ten aanzien van het verlenen van toeslagen als maatstaf de stijging van de Afgeleide Consumentenprijsindex alle bestedingen in de periode oktober-oktober voorafgaand aan 1 januari van het betreffende jaar aan, zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die meet. Daarnaast wordt in de besluitvorming rekening gehouden met de systematiek van de toekomstbestendige indexering overeenkomstig de vereisten van het FTK.

Hoogte beleidsdekkingsgraad	Hoogte toeslagen
Beleidsdekkingsgraad lager dan 110%	Geen toeslagen
Beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%, maar lager dan dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden op basis van toekomstbestendigheidseis. (niveau ultimo 2018 = 122,4%)	Gedeeltelijke toeslagverlening, conform rekenregels FTK, rekening houdend met 6,75% rente.

Hoogte beleidsdekkingsgraad	Hoogte toeslagen
Beleidsdekkingsgraad hoger dan dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening kan plaatsvinden op basis van toekomstbestendigheidseis. (niveau ultimo 2018 = 122,4%)	Volledige toeslagverlening. Tevens mogelijkheid van inhalen van sinds 1-8-2012 niet toegekende toeslagen, waarbij maximaal 1/5e van het vermogen dat daarvoor beschikbaar is (vermogen boven de vereiste beleidsdekkingsgraad voor volledige toeslagverlening) mag worden gebruikt.

Gezien de huidige financiële positie is de verwachting dat op de (middel)lange termijn circa 50% van de genoemde prijsindex door middel van toeslagen kan worden gecompenseerd.

Het bestuur heeft, conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren, besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2019 met 0,46% te verhogen. Dit is op basis van de geldende wet- en regelgeving tevens de maximaal toe te kennen toeslag. De maximaal toe te kennen toeslag vloeit voort uit de regels voor toekomstbestendig indexeren. Hiervoor is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bepalend. De beleidsdekkingsgraad per 31 december 2018, op basis waarvan het bestuur dit besluit heeft genomen, bedroeg op basis van voorlopige cijfers 113,4%.

De prijzen (Afgeleide Consumentenprijsindex alle bestedingen) stegen volgens het CBS in de periode oktober 2017 tot en met september 2018 met 1,68%.

Cumulatieve gemiste indexatie per 1-1-2019

De cumulatieve achterstand op toeslagverlening bestond per eind 2017 uit de in het verleden niet toegekende toeslagen over de afgelopen 5 jaar. In de bestuursvergadering van 17 september 2018 heeft het bestuur besloten om de cumulatieve achterstand op toeslagverlening te bepalen op basis van de gemiste toeslag vanaf (ultimo) 2012 omdat het pensioenfonds vanaf dat jaar gesloten werd voor nieuwe pensioenopbouw. De cumulatieve gemiste indexatie bedroeg per eind 2017 voor de inactieve deelnemers, op basis van de gemiste toeslag over de jaren 2013 t/m 2017, 4,29%. Door rekening te houden met de gemiste toeslag over 2012 nam de cumulatieve gemiste indexatie per eind 2017 toe tot 6,40%. Over 2018 bedroeg de gemiste indexatie 1,22% (zijnde het verschil tussen de gehanteerde maatstaf voor de stijging van de prijzen van 1,68% en de verleende toeslag van 0,46% per 1 januari 2019). Daarmee komt de de cumulatieve gemiste indexatie voor de inactieve deelnemers per 1 januari 2019 uit op 7,70%.

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

Het communicatiebeleidsplan is in het verslagjaar ongewijzigd gebleven. Wel heeft het bestuur de jaarkalender communicatie geactualiseerd. De centrale communicatiedoelstelling van het fonds is tijdig, duidelijk, evenwichtig en correct de doelgroepen binnen het fonds te informeren. Het fonds wil dat de betrokkenen erop vertrouwen dat hun pensioen in goede handen is. Daarnaast levert de communicatie een positieve bijdrage aan het imago van het fonds (kernwaarden: betrouwbaar, verantwoordelijk, pragmatisch en duurzaam). Het fonds voldoet aan de eisen die gesteld worden in de Wet pensioencommunicatie. Het heeft niet de ambitie om aanvullende communicatiemiddelen te ontwikkelen. Het sluit de inzet van aanvullende communicatiemiddelen niet uit. Daar waar dat nodig is, gaat het fonds hier op een pragmatische manier mee om. Bestaande middelen zet het fonds zo goed mogelijk (kostenefficiënt) in.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

Om te voldoen aan de (tweede fase van de) Wet pensioencommunicatie heeft Pensioenfonds Henkel in 2016 een website ontwikkeld. Naast de berichtgeving via de website, die zowel algemene als fondsspecifieke berichten bevat en toegang verschaft tot diverse fondsdocumenten en persoonlijke overzichten, ontvingen de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in 2018 een in een nieuw jasje gestoken nieuwsbrief waarin onder andere werd ingegaan op de financiële situatie van het pensioenfonds en het toeslagbesluit. Op 26 november 2018 werd de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden gehouden. De uitnodigingen die daartoe werden verstuurd, werden eveneens anders vorm gegeven. Met veel genoegen constateerde het bestuur dat de opkomst op de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden in dit verslagjaar duidelijk hoger was dan in de voorgaande jaren.

Werkgeverscommunicatie

De communicatie met de werkgever vindt op ad hoc basis plaats als ontwikkelingen bij het pensioenfonds daar aanleiding toe geven.

Pensioen 1-2-3 en Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een communicatiemiddel dat ieder pensioenfonds op grond van de Wet pensioencommunicatie moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van Pensioenfonds Henkel is op de website te vinden.

Ook is voor deelnemers de Pensioenvergelijker beschikbaar. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft Pensioenfonds Henkel de Pensioenvergelijker al gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Deze is terug te vinden op de website van het pensioenfonds.

Pensioenregister

Het Pensioenregister, www.mijnpensioenoverzicht.nl, is een digitaal platform dat het voor burgers mogelijk maakt om via één ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars in collectieve regelingen opgebouwde pensioenaanspraken alsmede de AOW-uitkering. Pensioenfonds Henkel ververst vier keer per jaar de gegevens voor het Pensioenregister.

Beleggingen

ALM-studie

In 2016 heeft het bestuur opdracht gegeven tot de uitvoering van een ALM-studie. De laatste ALM-studie dateerde uit het jaar 2012 en aangezien de beëindiging van het pensioenfonds niet op hele korte termijn werd verwacht, achtte het bestuur het wenselijk om een herijking van het huidige (beleggings)beleid uit te voeren. Hiertoe is een ALM-studie het meest aangewezen instrument. Met een dergelijke studie wordt een lange termijn projectie gemaakt van de (financiële) ontwikkeling van het pensioenfonds. Daarbij wordt onder een groot aantal (waaronder stress) scenario's gekeken hoe de beleggingen en pensioenverplichtingen zich onder die omstandigheden ontwikkelen, wat dat betekent voor de ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad en welke toeslagen onder die omstandigheden kunnen worden verleend of welke kortingen van de aanspraken en pensioenen dan wel extra stortingen van de sponsor noodzakelijk zijn.

De studie heeft laten zien dat het huidige beleggingsbeleid gemiddeld gesproken tot een voortgaand herstel van het fonds zal leiden. Het tempo van dit herstel was in de ogen van het bestuur echter te traag en daardoor bleef er op de korte termijn weinig ruimte voor toeslagverlening. Op grond van deze uitkomsten heeft het bestuur een aanpassing van het beleggingsbeleid onderzocht en besloten

deze door te voeren. Daarmee wil het bestuur ervoor zorgdragen dat de deelnemers ook op de kortere termijn betere uitzichten op indexatie verkrijgen, die meer in lijn liggen met de toeslagambitie.

Aanpassing beleggingsbeleid

Het oude strategische beleggingsbeleid kenmerkte zich door een vermogensverdeling van 90% vastrentende waarden en 10% zakelijke waarden (aandelen). Het renterisico op de pensioenverplichtingen werd strategisch voor 78% afgedekt.

In het nieuwe strategische beleggingsbeleid, dat per 1 februari 2018 is geïmplementeerd, wordt 80% in vastrentende waarden belegd en 20% in zakelijke waarden (aandelen). De strategische afdekking van het renterisico is verlaagd naar 65%. Over deze aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid is overleg geweest met vertegenwoordigers van de werkgever Henkel Nederland B.V. en werknemers (i.c. de Ondernemingsraad van Henkel Nederland B.V.). Ook met het Verantwoordingsorgaan is overleg geweest over de voorgenomen wijziging. Alle partijen hebben aangegeven geen bezwaren te zien in de wijziging van het risicoprofiel die voortvloeit uit de aanpassing van het beleggingsbeleid.

Alhoewel er, met het oog op de door Henkel Nederland B.V. afgegeven bijstortingsgarantie, sprake is van een toename van het risico voor de sponsor blijft deze garantie ongewijzigd. Voor de deelnemers ontstaat er derhalve geen extra risico.

Over de aanpassing van het beleggingsbeleid is, nadat de hiervoor genoemde partijen hadden aangegeven geen bezwaren te zien, tevens overleg met DNB geweest. Omdat het pensioenfonds per 1 januari 2015, bij de introductie van het nieuwe financieel toetsingskader, in een situatie van reservetekort verkeerde, kon gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om eenmalig het risicoprofiel van het beleggingsbeleid te vergroten.

Beleggingsresultaten 2018

Op de beleggingen werd over 2018 een resultaat behaald van -0,23% ten opzichte van de benchmark rendement van -0,25%.

Dit resultaat is exclusief de (inmiddels opgeheven) belegging in het Emerging Europe Convergence Fund II. Voor dit private equity fund laat zich moeilijk een benchmark voor de performance vaststellen gezien het specifieke karakter van de individuele investeringen in het fonds. Het resultaat over 2018 op de totale beleggingen inclusief de belegging in het Emerging Europe Convergence Fund II bedroeg -0,31%.

Het gehanteerde strategische beleggingsbeleid is per 1 februari 2018 gewijzigd. De portefeuille bestaat uit 40% Europese staatsobligaties (was 45%), 40% bedrijfsobligaties -gelijk verdeeld over een Europees en wereldwijd mandaat- (was 45%) en 20% aandelen -verdeeld in 4% opkomende markten en 16% ontwikkelde markten- (was 10%).

De doelstelling van de Europese staatsobligatie portefeuille samen met de bedrijfsobligatie portefeuilles is het afdekken van een gedeelte van het renterisico van de verplichtingen van het pensioenfonds. Met deze constructie wordt per 1 februari 65% van het renterisico van de nominale verplichtingen afgedekt (was 78%). Met deze aanpassing van het afdekkingspercentage zijn eveneens alle swapcontracten in de portefeuille beëindigd.

Gedurende het jaar is een tweetal beleggingsfondsen gewijzigd. Zo is per 1 februari het actieve Aberdeen Emerging Market Equity fonds vervangen door het index BlackRock Emerging Markets ESG Screened fonds. In december 2018 is het BlackRock World Ex-Controversial Weapons Equity Index Fund B vervangen door BlackRock CCF Developed World (ESG Screened) Index Fund.

Ultimo 2018 was de beleggingsportefeuille op de volgende wijze verdeeld:

Aandelenportefeuille ontwikkelde markten:	15,1%
Aandelenportefeuille opkomende markten:	3,5%
Europese staatsobligaties:	41,3%
Europese bedrijfsobligaties:	20,4%
Global bedrijfsobligaties:	19,7%
Cash:	0%

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Een pensioenfonds dat belegt in een onderneming kan ongewenst te maken krijgen met negatieve effecten van die onderneming (of de keten daarachter) op de samenleving of het milieu. Vanaf 1 januari 2013 geldt al een wettelijk verbod op het (laten) uitvoeren van transacties, het verstrekken van leningen of verwerven van niet vrij verhandelbare deelnemingen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie of verkoop van clustermunitie of cruciale onderdelen daarvan. Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid geen specifiek eigen beleid geformuleerd met betrekking tot de aspecten milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (ESG) en het genoemde wettelijk verbod geldt in formele zin niet voor transacties in door derden beheerde beleggingsinstellingen en indices waarbij de producenten van clustermunitie en/of daarbij betrokken ondernemingen, minder dan 5% van de waarde van die beleggingsinstelling of index vertegenwoordigen. Dat wil echter zeker niet zeggen dat het bestuur ESG onbelangrijk vindt. In de voorbije jaren is hierover meermaals met de vermogensbeheerder van gedachten gewisseld en inmiddels geldt voor alle aandelenbeleggingen dat deze via beleggingsfondsen plaatsvinden die een ESG 'screening' toepassen. Op grond van die screening worden niet alleen ondernemingen op het gebied van controversiële wapens uitgesloten, maar bijvoorbeeld ook onderneming op het gebied van kolenmijnbouw of die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten. Het bestuur zal het beleid van BlackRock hierover blijven monitoren.

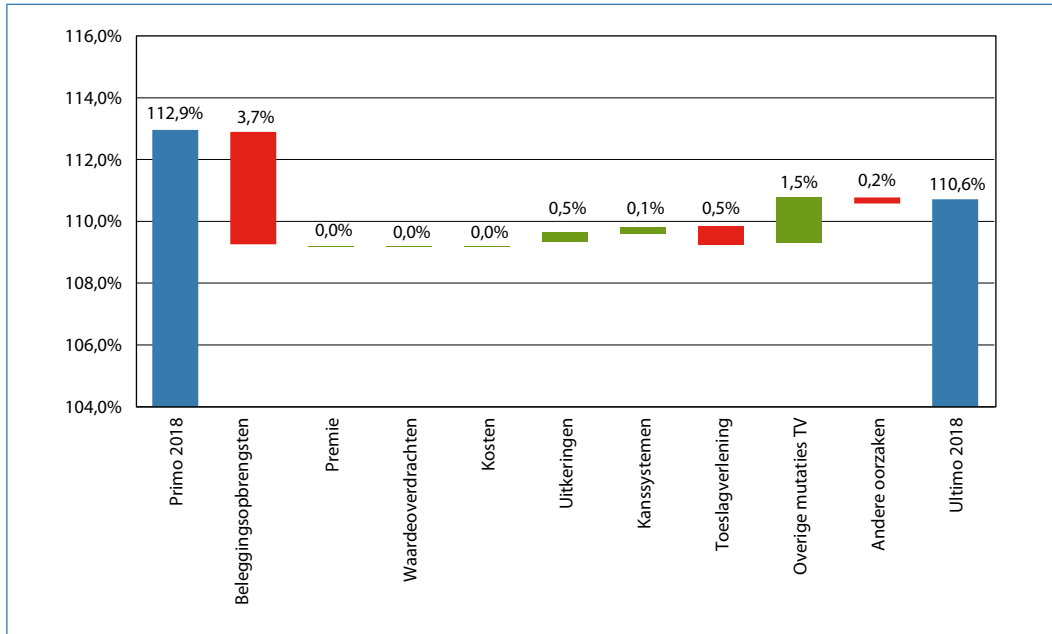
Pensioenfonds Henkel is één van de 73 Nederlandse pensioenfondsen die in december 2018 het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant Pensioenfondsen heeft ondertekend. Door het IMVB-convenant kiezen pensioenfondsen voor een aanpak waarbij de OESO-richtlijnen en de VN-richtlijnen (UNGP's) als basis worden genomen om de risico's van negatieve effecten van een onderneming (of de keten daarachter) op de samenleving of het milieu in kaart te brengen, te prioriteren en te adresseren.

Actuariële analyse resultaat

De daling van de dekkinggraad van 2,3%-punt in 2018 volgt uit het negatieve resultaat van 2.427 in het boekjaar. In 2017 was er een positief resultaat van 2.562. De invloed van het resultaat op de dekkinggraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak 2. Het effect op de dekkinggraad van de overgang op de nieuwe AG-prognosetafel en de gewijzigde kostenvoorziening is hierin verantwoord onder "overige mutaties technische voorzieningen" en is als volgt te splitsen:

- wijziging prognosetafel => 0,9%;
- wijziging kostenvoorziening => 0,6%.

Ten aanzien van de grafiek merken wij op dat alle procentuele resultaten individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar. De component "andere oorzaken" is de saldopost.

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2017	2	331	463	796
Mutaties door:				
Ingang pensioen		-10	18	8
Uitgaande waardeoverdrachten		-3		-3
Overlijden		-1	-18	-19
Afkoop		-4	-1	-5
Andere oorzaken			-2	-2
Mutaties per saldo	0	-18	-3	-21
Stand per 31 december 2018	2	313	460	775

Specificatie pensioengerechtigden

	2018	2017
Ouderdomspensioen	343	347
Nabestaandenpensioen	115	113
Wezenpensioen	2	3
Totaal	460	463

Uitvoeringskosten

Uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer

	2018	2017
Pensioenbeheer (pensioenuitvoeringskosten in euro per deelnemer) ¹⁾	€ 1.353,-	€ 1.168,-
Vermogensbeheer:		
– Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,40 %	0,33 %
– Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,07 %	0,01 %

Kosten van het pensioenbeheer (zie categorie a) bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten, advieskosten en de kosten van toezicht. De totale kosten bedragen € 625 duizend (2017: € 543 duizend). Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen derhalve niet mee. Wordt echter rekening gehouden met gewezen deelnemers (het pensioenfonds kent na de beëindiging van de opbouw per 1 augustus 2012 een groot aantal gewezen deelnemers) dan bedragen de kosten per deelnemer € 806,- (2017: € 682,-).

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie (b) betreft de kosten van de beheervergoeding aan de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 438 duizend, waarvan € 434 duizend gefactureerd en verantwoord in de jaarrekening. De tweede categorie (c) betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht alsmede de transactiekosten bij aan- en verkopen van beleggingen. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de eerste categorie en zijn gebaseerd op schattingen.

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten laten een stijging zien ten opzichte van 2017. De administratiekosten zijn toegenomen met € 37 duizend, de accountantskosten met € 31 duizend en de overige kosten met € 15 duizend.

1) Conform de uitvoeringsovereenkomst worden de kosten voor pensioenbeheer net als de kosten voor het vermogensbeheer nagenoeg volledig doorbelast aan de werkgever en komen derhalve niet ten laste van het pensioenfonds.

Hieronder een overzicht van de totale kosten vermogensbeheer 2018:

Kosten vermogensbeheer 2018

(x € 1.000)	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Aandelen	51	0	28	79
Private equity	0	0	0	0
Vastrentende waarden	271	0	26	297
Renteswaps	0	0	0	0
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	322	0	54	376
Kosten overlay beleggingen	0	0	19	19
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	322	0	73	395
Overige vermogensbeheerkosten				
Bewaarloon (facturen State Street)	83	0	0	83
Overige kosten (facturen NNIP - AZL VB)	33	0	0	33
Totaal overige vermogensbeheerkosten	116	0	0	116
Totaal kosten vermogensbeheer	438	0	73	511

Hieronder een overzicht van de totale kosten vermogensbeheer 2017:

Kosten vermogensbeheer 2017

(x € 1.000)	Performance			Totaal
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	
Kosten per beleggingscategorie				
Aandelen	47	0	0	47
Private equity	1	0	0	1
Vastrentende waarden	215	0	6	221
Renteswaps	1	0	0	1
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	264	0	6	270
Kosten overlay beleggingen	0	0	9	9
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	264	0	15	279
Overige vermogensbeheerkosten				
Bewaarloon (facturen State Street)	70	0	0	70
Overige kosten (facturen NNIP - AZL VB)	33	0	0	33
Totaal overige vermogensbeheerkosten	103	0	0	103
Totaal kosten vermogensbeheer	367	0	15	382

Governance

Bestuur

Het bestuur heeft in 2018 negen maal vergaderd. Daarnaast heeft het bestuur in 2018 wederom een studiedag georganiseerd. Op die dag stond het risicomanagement centraal. De jaarlijkse zelfevaluatie heeft in januari 2019 plaatsgevonden. Ook heeft het bestuur drie keer met het Verantwoordingsorgaan vergaderd en in het kader van de jaarlijkse visitatie overleg gehad met de Visitatiecommissie.

De belangrijkste onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- De ontwikkeling van de financiële positie.
- De jaarstukken 2017.
- De opstelling van een herstelplan en de uitvoering van de haalbaarheidstoets.
- De implementatie van het strategisch beleggingsbeleid.
- Het integrale risicomanagement.
- Aanpassingen van diverse fondsdocumenten, waaronder de statuten, de ABTN en het pensioenreglement.
- De gevolgen van wijzigingen in wet- en regelgeving, waaronder als belangrijkste kunnen worden genoemd de Algemene Verordening Gegevensbescherming, de Wet Waardeoverdracht klein pensioen en IORP II. Op deze onderwerpen gaan wij nog nader in bij het onderdeel “Wet- en regelgeving”.
- De dialoog met de werkgever over en de opstart van een onderzoek naar alternatieve toekomstige uitvoeringsmogelijkheden.

Fondsdocumenten

Naast de reeds genoemde wijzigingen in het document “Missie, visie en strategie” zijn in het verslagjaar onder andere de volgende fondsdocumenten gewijzigd:

Statuten

De statutenwijziging is doorgevoerd om de bestuurlijke samenstelling desgewenst te kunnen terugbrengen naar vier personen zonder instelling van een onafhankelijk voorzitter. Daarnaast werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele tekstuele wijzigingen door te voeren die een gevolg zijn van wijzigingen in terminologie die in de wet- en regelgeving wordt gebezigd.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt minimaal één keer per jaar door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 26 november 2018 is de ABTN vastgesteld, waarbij de besluitvorming uit het verslagjaar 2018 is verwerkt.

Pensioenreglementen

Het reglement werd in het verslagjaar enkel aangepast vanwege de actualisering van de diverse kengetallen (franchise, afkoopgrens, maximum pensioengevend salaris) alsmede de flexibiliseringsfactoren. Het meest actuele pensioenreglement is beschikbaar op de website van het pensioenfonds.

Geschiktheid en evaluatie

Het geschiktheidsbeleid en het opleidingsplan zijn vastgelegd in een geschiktheidsplan. In dit geschiktheidsplan worden naast kennisaspecten ook de vaardigheden beschreven (competenties) waarover bestuurders bij voorkeur beschikken. Op basis hiervan is ook een profiel voor bestuurders opgesteld.

Het bestuur van Pensioenfonds Henkel is zich terdege bewust van zijn verantwoordelijkheid en besteedt dan ook voortdurend aandacht aan het op peil houden en, daar waar nodig, verder verbeteren van de geschiktheid. Ook in 2018 werd dit met name ingevuld door het bijwonen van seminars en andere bijeenkomsten alsmede de organisatie van een interne studiedag. Daarmee wil het bestuur de geschiktheid van het bestuur als geheel, maar ook die van elke bestuurder afzonderlijk, op het peil houden dat nodig is om te kunnen blijven voldoen aan de steeds zwaarder wordende eisen.

De Code Pensioenfondsen verlangt ook dat het bestuur jaarlijks het eigen functioneren, zowel van het bestuur als geheel als van de individuele bestuurders, evalueert. De bestuurders hebben daartoe in januari 2019 individueel een vragenlijst beantwoord. De gebundelde antwoorden zijn door het bestuur besproken en geconcludeerd is dat er sprake is van een goed samenwerkend team onder leiding van een enthousiaste voorzitter. Aan de hand van de in de zelfevaluatie kenbaar gemaakte opleidingsbehoefte zal tevens worden bezien welke opleidingen eventueel kunnen worden gevolgd. Een en ander zal worden opgenomen in het opleidingsplan 2019 dat onderdeel uitmaakt van het jaarlijks te actualiseren geschiktheidsplan.

Om aan de Code Pensioenfondsen te blijven voldoen, is het bestuur voornemens om de zelfevaluatie over het jaar 2019 te laten begeleiden door een onafhankelijke derde partij. Norm 28 van de Code schrijft namelijk voor dat dit een keer per drie jaar geschiedt.

Diversiteit

Het bestuur is er zich van bewust dat de samenstelling van het bestuur naar leeftijd en geslacht niet voldoet aan de normen uit de Code Pensioenfondsen. Ook de leeftijdssamenstelling van het Verantwoordingsorgaan voldoet niet aan de norm. Vanuit de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen worden pensioenfondsen nadrukkelijk gestimuleerd om de naleving van de normen rondom diversiteit te realiseren. Gelet op de (leeftijds)samenstelling van de populatie van het pensioenfonds is de naleving van deze normen voor Pensioenfonds Henkel echter geen vanzelfsprekendheid. Het bestuur zal bij het ontstaan van vacatures in het bestuur dan wel de fondsorganen streven naar de naleving van de betreffende diversiteitsnormen. In het profiel wordt in dat kader ook verwezen naar de betreffende normen. Indien er meerdere kandidaten voor een vacature beschikbaar zijn en deze kandidaten van gelijke geschiktheid zijn, zal de kandidaat worden benoemd die het beste aansluit bij de normen uit de Code Pensioenfondsen. Uitgangspunt voor het bestuur blijft echter dat geschiktheid prevaleert boven de diversiteitsnormen uit de Code Pensioenfondsen.

Gedragcode / Compliance Officer

Het bestuur hanteert een gedragscode. Jaarlijks en bij uittreding bevestigen de leden van het bestuur dat zij de gedragscode hebben nageleefd. In de gedragscode zijn regels en richtlijnen geformuleerd ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van het fonds en de privé-belangen van betrokkenen, alsmede ter voorkoming van het gebruik van vertrouwelijke informatie van het fonds voor privé-doeleinden. De gedragscode draagt bij tot het integer functioneren van het fonds en tot het waarborgen van de goede naam en reputatie van het fonds.

De compliance officer is belast met het toezicht op de naleving van de gedragscode door aan de gedragscode verbonden personen. Dit betreft in eerste instantie de bestuurders, maar in voorkomende gevallen kunnen het ook derden zijn. Bij de toetsing op de naleving gaat het met name om de bepalingen in de gedragscode met betrekking tot het aanvaarden van relatiegeschenken, giften, uitnodigingen, nevenfuncties, het deelnemen in andere instellingen/zakelijke relaties etc. Daarnaast adviseert de compliance officer over de uitleg en toepassingen van bepalingen zoals die zijn opgenomen in de gedragscode.

De heer P. Akkermans, van P.J.M. Akkermans Advocatuur B.V., vervult sinds 2015 voor het pensioenfonds de functie van compliance officer.

De compliance officer heeft in zijn compliance verslag over 2018 het volgende vastgesteld:

1. Alle verbonden personen hebben de verklaring ingevuld en ondertekend. Er is door allen opgave gedaan van hun nevenfuncties. De heer Molenaar is per 1 mei 2018 teruggetreden als voorzitter van de Visitatiecommissie. Hij heeft de verklaring op verzoek alsnog ingevuld. De nieuwe voorzitter de heer Tromp treedt pas in 2019 aan en heeft daarom de verklaring niet ingevuld.
2. Er is vastgesteld dat de uitbestedingspartners een eigen gedragscode hebben die minimaal gelijkwaardig is aan de gedragscode van het pensioenfonds zelf.
3. Er zijn buiten de gedane opgaven geen (nieuwe) nevenfuncties of financiële belangen in zakelijke relaties gemeld bij de compliance-officer.
4. Er zijn geen incidenten, misstanden of ongewenst gedrag gemeld of bekend bij het bestuur en/of de compliance-officer ten aanzien van de verbonden personen.
5. Er zijn geen klachten ingediend of bekend bij het bestuur en/of de compliance-officer.

Voorts heeft de compliance officer in zijn rapportage over 2018 een aantal aanbevelingen aan het bestuur gedaan:

1. Verricht een nulmeting van het huidige integriteitsbeleid ter voorbereiding van de SIRA, waarbij gekeken wordt naar de specifiek voor dit fonds aanwezige risico's voor integriteit en belangenverstremming, met name ook jegens de sponsor.
2. Evalueer aan het eind van het jaar de inrichting van de sleutelfuncties waarbij specifiek wordt gekeken naar het onderscheid tussen uitvoerende en toetsende werkzaamheden en de verhouding tussen de interne auditfunctie enerzijds en actuariële en risicobeheerfunctie anderzijds (zoals die in het three lines of defense model wordt beschreven).
3. Evalueer aan het eind van het jaar de inbedding van mijn hiervoor genoemde werkzaamheden in de governance, met name ten aanzien van de sleutelfunctiehouders: werkt dit naar tevredenheid en/of is bijsturing nodig?
4. Laat een verbonden persoon die in de loop van het jaar terugtreedt direct daaraan voorafgaand de verklaring invullen en tekenen en opgave van nevenfuncties doen.

Het bestuur is voornemens deze aanbevelingen op te volgen.

Wet- en regelgeving

Toezicht

In 2018 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing in de hele Europese Unie. De AVG zorgt onder meer voor versterking en uitbreiding van de privacyrechten, meer verantwoordelijkheden voor organisaties en dezelfde, stevige bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders.

De AVG versterkt de positie van mensen van wie gegevens worden verwerkt. Zij hebben nieuwe privacyrechten gekregen en hun bestaande rechten zijn versterkt. Organisaties die persoonsgegevens verwerken, zoals pensioenfonds en hun pensioenuitvoeringsorganisaties, hebben meer verplichtingen gekregen. Allereerst is het fonds verantwoordelijk voor het naleven van de AVG en is het fonds verplicht hieromtrent een actief beleid te voeren, dat is vastgelegd in een privacybeleid. Het privacybeleid dient een formeel vastgesteld beleidsstuk te zijn, dat transparant is, wordt gemonitord en wordt geëvalueerd. De naleving van het privacybeleid moet kunnen worden aangetoond. Verder moet het fonds alle gegevensverwerkingen in kaart brengen. In het verwerkingenregister documenteert het pensioenfonds welke persoonsgegevens worden verwerkt. Het register moet op verzoek aan de Autoriteit Persoonsgegevens worden verstrekt. Ook dient het fonds de deelnemers te informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens.

Om aan bovengenoemde verplichtingen te voldoen heeft het fonds in het verslagjaar een privacybeleid en een privacyverklaring opgesteld. Pensioenfonds Henkel voert een beleid dat gericht is op behoorlijke en zorgvuldige gegevensverwerking in overeenstemming met de wet. Het pensioenfonds mag niet meer gegevens verwerken dan noodzakelijk is voor het doel. De privacyverklaring is gepubliceerd op onze website www.pensioenfondshenkel.nl. Ook heeft het fonds met de partijen die als verwerker diensten verrichten voor het fonds verwerkersovereenkomsten afgesloten en heeft het een verwerkingenregister opgesteld. Tot slot heeft het bestuur met het oog op de AVG besloten om een privacy officer aan te stellen. Deze functie wordt bekleed door de heer Akkermans, die ook reeds als compliance officer voor ons fonds actief is.

Wet Waardeoverdracht klein pensioen

Vanaf 1 januari 2019 is de 'Wet waardeoverdracht klein pensioen' ingegaan. Deze wet maakt de automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van een deelnemer mogelijk. Zo kunnen kleine pensioenen worden gebundeld tot een groter pensioen en kan dit ertoe leiden dat mensen later minder versnipperde pensioenen hebben. Daarnaast beperkt deze wet de mogelijkheid om kleine pensioenen af te kopen.

De gevolgen van deze wet zijn voor Pensioenfonds Henkel als gesloten fonds gering. Toch heeft het bestuur ook bij de introductie van deze wet moeten stilstaan en naar aanleiding daarvan een tweetal besluiten genomen:

- Kleine pensioenen vanaf €2,- tot de afkoopgrens, die zijn ontstaan vóór 1 januari 2018, zullen vanaf het jaar 2020 gefaseerd automatisch worden overgedragen. Het bestuur heeft daartoe besloten vanuit administratief oogpunt en de maatschappelijke wens om kleine pensioenen samen te voegen tot één groter pensioen, waardoor meer kleine pensioenen worden ondergebracht bij één pensioenuitvoerder. Over dit eerste besluit heeft het bestuur ook een advies aan het Verantwoordingsorgaan gevraagd, die daar positief over heeft geadviseerd.
- Besloten om het huidige afkoopbeleid bij pensionering te handhaven.

IORP II

Op 13 januari 2017 is de 'Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening' (de IORP II-richtlijn) in werking getreden. IORP is de Engelstalige afkorting voor Institutions for Occupational Retirement Provision. De IORP II richtlijn, die een herziening is van de reeds uit 2003 daterende IORP I-richtlijn, is verwerkt in Nederlandse wetgeving die op 13 januari 2019 van kracht is geworden. Het doel van de IORP II-richtlijn is het bevorderen van de verdere ontwikkeling van tweedepijlerpensioenen in de Europese Unie. Het wetsvoorstel bevat bepalingen over informatieverstrekking en transparantie, sleutelfuncties (risicomanagement, actuariële functie en interne audit), een eigenrisicobeoordeling, uitbesteding, beloningsbeleid, ESG-aspecten, stresstest, de bewaarfunctie, internationale collectieve waardeoverdracht en bevoegdheden van en samenwerking tussen toezichthouders.

Het bestuur heeft in diverse vergaderingen aandacht geschonken aan de gevolgen van deze richtlijn. Met het oog daarop heeft het bestuur in 2018 al enkele besluiten genomen over de inrichting van sleutelfuncties, benoeming van de sleutelfunctiehouder actuariële functie onder voorbehoud van goedkeuring door DNB en de benoeming van waarnemend sleutelfunctiehouders voor de risicobeheerfunctie en de interne auditfunctie.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is per 3 oktober 2018 gewijzigd. De Code Pensioenfondsen 2018 heeft een thematische opzet gekregen. Het aantal normen is teruggebracht van 83 naar 65 en er heeft een hernummering plaatsgevonden. De acht thema's zijn Vertrouwen waarmaken, Verantwoordelijkheid nemen, Integer handelen, Kwaliteit nastreven, Zorgvuldig benoemen, Gepast belonen, Toezicht houden en inspraak waarborgen, Transparantie bevorderen.

Alle pensioenfondsen die onder de Code vallen financieren de Monitoringscommissie en de Ombudsman Pensioenen. De Pensioenfederatie nam over 2018 de bijdrage voor haar leden voor haar rekening. Bij verantwoording over de naleving van de Code Pensioenfondsen geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is. Uit hoofde van de Code Pensioenfondsen 2018 zijn er daarnaast 7 normen, waarover een pensioenfonds altijd dient te rapporteren. Dus ook als deze worden nageleefd. Dit betreft de normen 5, 31, 33, 58, 62, 64 en 65.

In de eerste tabel gaan wij in op de normen die niet of niet volledig worden nageleefd. In de tweede tabel gaan wij, voor zover niet al opgenomen in de eerste tabel, in op de normen waarover altijd moet worden gerapporteerd.

Normen uit de Code Pensioenfondsen waarvan door Pensioenfonds Henkel is afgeweken in 2018

Onderstaand worden de normen toegelicht die (nog) niet volledig worden nageleefd:

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
33	<p>In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man.</p> <p>Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in.</p> <p>Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.</p>	<p>Noch in het bestuur, noch in het Verantwoordingsorgaan zitten mensen onder de 40 jaar. In het Verantwoordingsorgaan neemt wel één vrouw zitting. Het bestuur heeft een diversiteitsbeleid vastgelegd in de ABTN. Hierin is bepaald dat het bestuur de diverse normen uit de Code Pensioenfondsen inzake diversiteit tracht na te leven. Bij de samenstelling van de diverse fondsorganen, zal echter de geschiktheid van toekomstige kandidaten te allen tijde prevaleren boven de diversiteitscriteria.</p> <p>Voor wat betreft de opstelling van een stappenplan om diversiteit in het bestuur te bevorderen, betreft dit een nieuwe uitbreiding van deze norm waarover pas vanaf 2019 gerapporteerd dient te worden.</p>
35	<p>Het bestuur, het Belanghebbendenorgaan en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid.</p> <p>Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.</p>	<p>Het Verantwoordingsorgaan heeft tot op heden nog geen competentievisie opgesteld. Dit zal in 2019 worden opgesteld.</p>

Normen uit de Code Pensioenfondsen waarover altijd dient te worden gerapporteerd:

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting invulling bestuur aan de norm
5	<p>Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn.</p> <p>Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.</p>	<p>Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af in het jaarverslag. Hierbij wordt inzicht gegeven in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau. Daarnaast legt het bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid aan het Verantwoordingsorgaan en tevens aan de aanwezige deelnemers tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering van Verzekerden.</p>
31	<p>De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.</p>	<p>Het fonds heeft een diversiteitsbeleid vastgelegd in de ABTN. Bij aanvang van een termijn wordt aan de hand van een profiel o.a. aandacht geschonken aan geschiktheid, complementariteit en diversiteit. Ook in het kader van de zelfevaluatie wordt de samenstelling van de fondsorganen gecheckt.</p>

Norm nr.	Inhoud norm	Toelichting invulling bestuur aan de norm
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Het fonds heeft haar Missie, Visie en Strategie opgenomen in zowel de ABTN als het jaarverslag van het fonds. Het jaarverslag is via de website van het fonds publiekelijk toegankelijk.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Het bestuur legt in het jaarverslag o.a. verantwoording af omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen. Het jaarverslag is publiekelijk toegankelijk via de website van het fonds.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Het bestuur rapporteert over deze onderwerpen in het jaarverslag.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling. Deze is via de website van het fonds publiekelijk toegankelijk. Het fonds rapporteert over eventuele klachten- en geschillen in een betreffend boekjaar in het jaarverslag.

Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2018 zijn geen klachten ingediend bij het pensioenfonds.

Er hebben zich in 2018 geen geschillen omtrent de uitvoering van de pensioenregeling voorgedaan.

Uitbestedingsbeleid

Het bestuur van Pensioenfonds Henkel heeft op basis van zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van het pensioenfonds, de vereiste professionele uitvoering en de noodzakelijke risicobeheersing gekozen voor uitbesteding van alle werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer aan externe partijen. Zowel de overeenkomst met de pensioenadministrateur AZL als de vermogensbeheerder BlackRock zijn in het verslagjaar geactualiseerd.

Aan een uitbesteding zijn voor het pensioenfonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld voor de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) de bedrijfsprocessen.

Pensioenfonds Henkel heeft haar uitbestedingsbeleid opgesteld in overeenstemming met de relevante wetsartikelen en met inachtneming van de 'Guidance: uitbesteding door pensioenfondsen' van DNB.

De externe partijen waaraan de werkzaamheden inzake pensioen- en vermogensbeheer zijn uitbesteed rapporteren over de beheersing van de risico's in de vorm van een ISAE3402-rapportage. Daarnaast heeft AZL een ISAE3000-rapportage. Door het

overleggen van deze verklaringen tonen de partijen aan het pensioenfonds én aan de accountant van het pensioenfonds aan, dat de uitvoering 'in control' is. Met het overleggen van de ISAE3402-rapportage en de ISAE3000-rapportage komt het pensioenfonds tevens tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen' waarin DNB heeft vastgesteld dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie.

Het bestuur heeft de genoemde rapportages zorgvuldig bestudeerd en geconcludeerd dat ...**PM**

Risicomanagement

Aanwezige risico's

De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen en het nastreven van de ambitie van de pensioenregeling. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's. Onderstaande tabel geeft meer uitleg rondom de risico's die het fonds loopt. Verdere kwalitatieve en kwantitatieve uitleg rondom de financiële risico's wordt gegeven in de risicoparagraaf bij de toelichting op de jaarrekening.

Financiële risico's	Definitie
Renterisico (S1)	Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch).
Marktrisico (S2, S4)	Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.
Valutarisico (S3)	Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.
Kredietrisico (S5)	Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.
Beleggingsrisico (S10)	De risico's die het fonds loopt binnen haar aandelenportefeuille.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.
Liquiditeitsrisico	Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/ of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.

Niet-financiële risico's	Definitie
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico voor het fonds dat de continuïteit/kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel voor deze derden beschikbaar gestelde apparatuur en het ter beschikking gesteld personeel wordt geschaad.
Operationele risico's	Het risico dat optreedt voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.
Integriteitsrisico	Het risico voor het pensioenfonds door niet-integere, onethische gedragingen van de organisatie en van medewerkers.
Juridisch risico	Het juridische risico omvat het risico voor het fonds dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen wordt overtreden.
Reputatierisico	Onder reputatierisico wordt het risico verstaan dat het fonds door het handelen reputatieschade lijdt bij belanghebbenden.

Beleidsinstrumenten

Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. De ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad kan nadelig beïnvloed worden door bovenstaande risico's. Om de risico's te beheersen en de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad te beïnvloeden heeft het fonds een aantal beleidsinstrumenten tot haar beschikking¹⁾:

- Beleggingsbeleid
- Toeslagbeleid

De uitgangspunten rondom deze beleidsinstrumenten zijn gebaseerd op de risicobereidheid van het fonds welke laatstelijk in 2016/2017 in het kader van de uitvoering van de ALM-studie door het bestuur is onderzocht.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

Het resulterende beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de uitgevoerde risicoanalyse en het toeslagbeleid, een relatief laag tot gemiddeld risicoprofiel. Met behulp van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige toelichting gegeven worden over hoe het fonds met de belangrijkste financiële risico's omgaat. Volledigheidshalve wordt ook vermeld welk beleid het fonds voert rondom de niet-financiële risico's.

Financiële risico's	Beleed
Renterisico (S1)	Het fonds dekt het grootste gedeelte van het renterisico van de verplichtingen (65% o.b.v. marktwaarde) af.

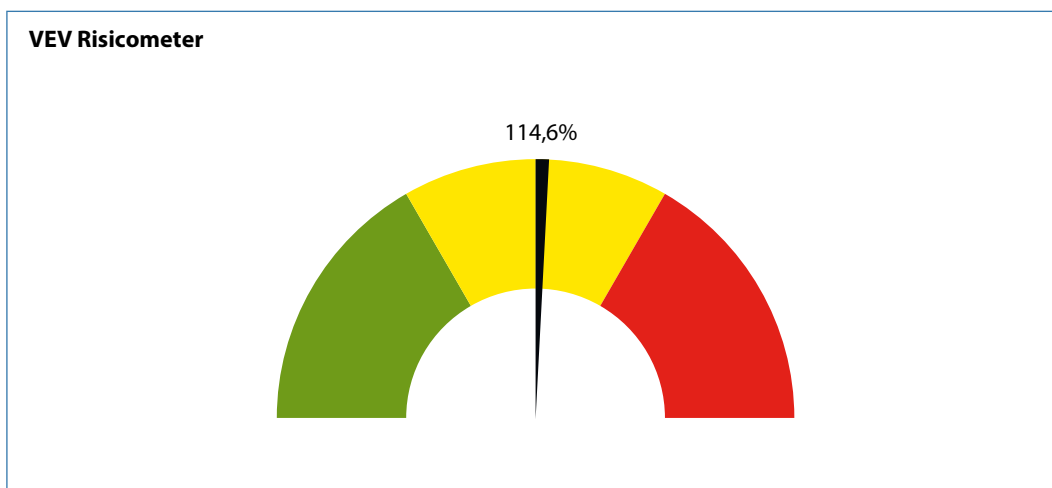
1) Een verdere analyse van de impact die de mogelijke risico's met zich meebrengen en hoe deze de beleidsdoelstellingen van het fonds kunnen beïnvloeden staat beschreven in het financieel crisisplan waarover het fonds beschikt. Van belang op de diverse beleidsinstrumenten is ook de in het crisisplan genoemde kritische dekkingsgraad.

Financiële risico's	Beleid
Marktrisico (S2, S4)	Onderdeel van de investment beliefs van het pensioenfonds is het spreiden van risico's. Door deze diversificatie wordt het marktrisico verminderd.
Valutarisico (S3)	Het valutarisico op in vreemde valuta luidende zakelijke waarden (fondsen) wordt in principe niet afgedekt. Het valutarisico binnen de vastrentende waarden portefeuille wordt binnen de fondsen (in principe) wel volledig afgedekt.
Kredietrisico (S5)	Met betrekking tot het kredietrisico heeft het bestuur als strategisch beleid vastgesteld dat minimaal 70% van het in vastrentende waarden belegd vermogen een 'investment grade' rating (dat wil zeggen met een rating van minimaal BBB-) dient te hebben. Maximaal 30% van het in vastrentende waarden belegd vermogen mag dientengevolge een rating hebben die lager is dan BBB-.
Beleggingsrisico (S10)	Conform het marktrisico wordt dit risico grotendeels tegengegaan door de goede spreiding binnen de portefeuille van het fonds. Verder passen de aandelenbeleggingsfondsen waarin wordt geparticipeerd een ESG-screening toe.
Verzekeringstechnisch risico (S6)	Er zijn geen risico's herverzekerd.
Liquiditeitsrisico	Het pensioenfonds belegt in liquide beleggingen die onder normale marktomstandigheden op dagbasis kunnen worden verkocht.

Niet-financiële risico's	Beleid
Uitbestedingsrisico	Het fonds heeft de pensioenadministratie werkzaamheden uitbesteed aan AZL N.V. De vermogensbeheeractiviteiten zijn uitbesteed aan BlackRock. Het pensioenfonds beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet de Pensioenwet. In voorkomende gevallen worden met de uitvoerende organisatie nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieverschaffing en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA).
Operationele risico's	Het fonds monitort dit risico mede door de ISAE3402 (en voor zover verstrekt ISSAE3000) rapporten die het fonds van de uitbestedingspartijen ontvangt.
Integriteitsrisico	Dit risico wordt beperkt met gedragscodes en organisatie van de processen. Pensioenfonds Henkel beschikt over een gedragscode, alsmede een incidenten- en klokkenluidersregeling. Het fonds heeft een compliance officer aangesteld die toeziet op de naleving van de gedragscode van het fonds.

Niet-financiële risico's	Beleid
Juridisch risico	<p>In het kader van de beheersing van het juridisch risico heeft het pensioenfonds een uitvoeringsorganisatie en adviserend actuaris aangesteld die bij wetswijzigingen de fondsstukken toetsen en waar nodig wijzigingen voorstellen aan het bestuur.</p> <p>Het bestuur ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt, zodat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.</p> <p>Met alle toeleveranciers zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de ander partij. Ook beschikt het fonds over een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.</p>
Reputatierisico	<p>Om dit risico te beperken heeft het fonds een integriteitsbeleid vastgesteld evenals een communicatiebeleid waarin transparante communicatie naar haar belanghebbenden voorop staat. Ter verkleining van potentieel reputatierisico vinden de aandelenbeleggingen plaats via aandelenbeleggingsfondsen waarin een ESG-screening wordt toegepast.</p>

De financiële risico's die het fonds loopt in combinatie met het door het fonds gekozen beleid om deze risico's tegen te gaan zijn objectief meetbaar aan de hand van de hoogte van de vereiste dekkinggraad. Onderstaande VEV risicometer toont aan dat het beleggingsbeleid van het pensioenfonds een gemiddeld risico kent met een strategisch vereiste dekkinggraad van 114,6%.

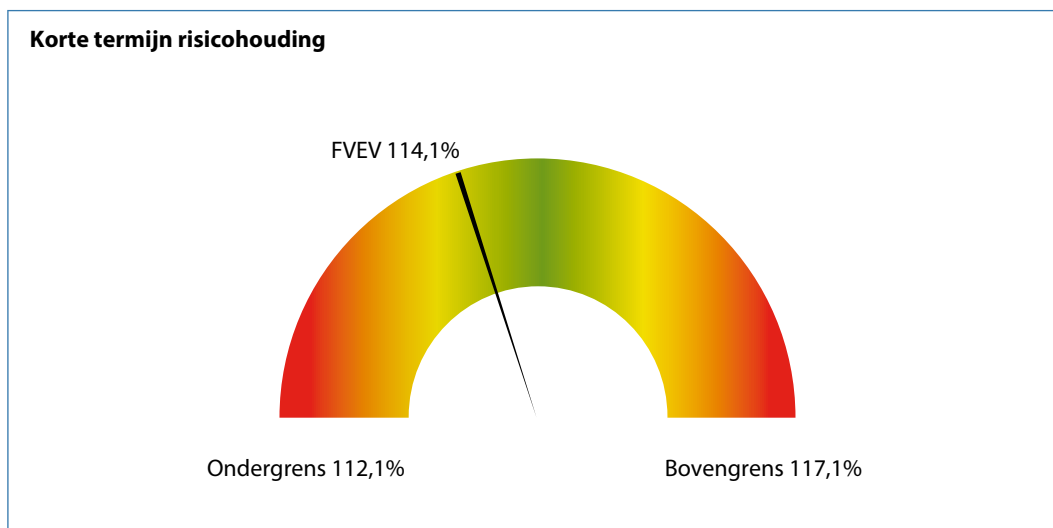

Controle op het gevoerde beleid

Op grond van het FTK moet continu gemonitord en aan de deelnemers gecommuniceerd worden of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds, na overleg met sociale partners en het Verantwoordingsorgaan bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding wordt gemeten aan de hand van de vereiste dekkingsgraad met bijbehorende bandbreedtes. In het kader van risicobeheersing hanteert het bestuur een bandbreedte van plus en minus 2,5 %-punt rondom het strategisch vereist eigen vermogen. Indien de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich op enig moment buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Op basis van het in 2018 geldende strategische beleggingsbeleid heeft het fonds de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 113% en 118%. Gedurende 2018 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen. Eind 2018 bedraagt de feitelijk vereiste dekkingsgraad 114,1%.

Lange termijn risicohouding

De lange termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets, waarbij het pensioenresultaat de belangrijkste uitkomst is. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende scenario's gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Kortheidshalve wordt hiertoe verwezen naar het hoofdstuk "Financiële positie". In 2018 is uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets gebleken dat de resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking.

Verslag van de Visitatiecommissie

Samenvatting van de bevindingen van de Visitatiecommissie

Op grond van de Pensioenwet dient elk pensioenfonds intern toezicht in te stellen. Het bestuur van Pensioenfonds Henkel Nederland heeft dat vormgegeven door het aanstellen van een visitatiecommissie (VC). Hieronder doet de VC kort verslag van haar bevindingen over 2018.

Geschiktheid bestuur – toekomst van het fonds

De VC constateert dat, gezien de omvang van het fonds, zowel qua belegd vermogen als de bezetting van het bestuur (vier leden) het fonds als kwetsbaar betiteld kan worden. De geschiktheid van het bestuur is in algemene zin op orde en sluit aan bij de fase waarin het fonds zich bevindt. De toekomst van het fonds met de mogelijkheid van liquidatie staat periodiek op de bestuursagenda. In dat kader is van belang dat de werkgever een oriëntatie gestart is met betrekking tot een eventuele buy-in (inkoop van de pensioenen bij een verzekeraar) of een buy-out (collectieve waardeoverdracht), waarna het fonds opgeheven zou kunnen worden. Het bestuur laat daarnaast zelfstandig onderzoek verrichten, teneinde zich een eigen afgewogen oordeel te kunnen vormen, voor het geval besluitvorming aan de orde komt. De VC vertrouwt erop dat het bestuur ruim voldoende tijd heeft en neemt om, zorgvuldig en evenwichtig, mogelijke toekomstige scenario's te analyseren en het gehele proces, dat eind 2018 in gang is gezet, te beheersen en beveelt aan de vastlegging ervan in documenten en notulen adequaat te (laten) verzorgen.

Evenwichtige belangenafweging

Het is van groot belang dat aantoonbaar bij ieder bestuursbesluit de belangen van alle stakeholders evenwichtig worden afgewogen. Het bestuur geeft hier gevolg aan; het richt zich naar het belang van het pensioenfonds als geheel en is zich bewust van de onderscheiden deelgroepen van belanghebbenden. De VC vraagt in dit verband extra aandacht voor duidelijke vastlegging van de overwegingen met betrekking tot evenwichtige belangenafweging en de argumenten bij te nemen besluiten.

Vermogensbeheer

Gezien de omvang van het fonds begrijpt de VC dat gekozen is het vermogensbeheer via beleggingsfondsen te regelen. De VC raadt aan tijdig een beleggingsplan op te stellen zodat bij aanvang van het nieuwe jaar helder is welk plan of beleid van toepassing is. Bij de beleggingsbeginselen doet de VC de aanbeveling ook per beleggingsbeginsel de motivatie ervan vast te leggen. Het bestuur heeft en behoudt een eigen kritische houding, waarbij de adviezen van de vermogensbeheerder BlackRock niet zonder meer worden opgevolgd. De beleggingsfondsen waarin belegd wordt, worden periodiek geëvalueerd. De VC beveelt aan van de evaluatie een uitgebreider verslag te maken en dat te voorzien van de criteria, waarlangs de evaluatie plaats vindt. De VC is positief over de inschakeling van een externe deskundige om een gezamenlijke evaluatie uit te voeren op het beleggingsbeleid.

Verantwoord beleggen

In de maatschappij wordt steeds meer nadruk gelegd op verantwoord beleggen. Ook door de externe toezichthouder wordt hiervoor de aandacht van pensioenfondsen gevraagd. Door het bestuur wordt onder andere als gevolg van nieuwe wetgeving (IORP II) steeds meer nadruk gelegd op maatschappelijk verantwoord beleggen. De VC ziet graag dat op het operationele niveau meer gestalte wordt gegeven aan dit onderwerp. In dit verband vindt de VC het positief, dat het fonds het convenant op het gebied van IMVB heeft ondertekend.

Financiën

In financieel opzicht heeft het fonds als gesloten fonds, een beperkte herstelcapaciteit omdat het sturingsmiddel van de premie ontbreekt en het fonds veroudert. Overigens is de huidige financiële situatie naar de mening van de VC niet direct zorgwekkend. De ondersteuning door de werkgever en de toezegging van de werkgever om eventuele tekorten aan te vullen is een waarborg voor het voortbestaan van het fonds, zolang dat nodig is. Formeel verkeert het fonds nog in herstel. Het herstel is echter zover gevorderd dat het bestuur heeft kunnen besluiten om per 1 januari 2018 de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden met 0,22% te verhogen en per 1 januari 2019 met 0,46%.

Risicomanagement

Het bestuur heeft werk gemaakt om verdere stappen te zetten op het gebied van risicomanagement. Het bestuur heeft zich uitgebreid laten informeren over de impact van IORP II op het risicomanagement. Het onderwerp risicomanagement staat met regelmaat op de bestuursagenda. De VC realiseert zich dat een groot deel van de praktische invulling en overige IORP II implementaties in 2019 worden opgepakt. De inrichting en de werking van de sleutelfuncties zullen in 2019 speciale aandacht vragen. Het verdient aanbeveling om de processen en de uitvoering van het risicomanagement goed vast te leggen en waar mogelijk 'IORP II proof' te maken.

Communicatie

In 2018 is gebruik gemaakt van het eind 2017 vastgestelde communicatiebeleidsplan waarbij als uitgangspunt de 'going-concern' situatie is genomen. In 2018 is een start gemaakt met het meer persoonlijk maken van de website. De in 2018 geïntroduceerde periodieke nieuwsbrief is mooi en helder vormgegeven. De VC is van mening dat het bestuur voldoende aandacht heeft voor de communicatie met de belanghebbenden en voortdurend stappen zet in de verdere professionalisering daarvan.

Algemeen oordeel

De VC is positief over het functioneren van het bestuur. Het bestuur is voldoende in control en besteedt voldoende tijd en aandacht aan de reguliere gang van zaken binnen het fonds. Het bestuur vormt een team en gaat respectvol met elkaar om. Met belangen van alle betrokken partijen wordt bij te nemen besluiten duidelijk rekening gehouden. Met de aanbevelingen van de VC wordt door het bestuur serieus omgegaan.

Tot slot spreekt de VC spreekt haar waardering uit over de gegeven openheid in de diverse gesprekken en overleggen met bestuur en VO.

Jacqueline Verhulst, Peter van Eekelen en Christiaan Tromp (voorzitter)

Mei 2019

Reactie van het bestuur op de bevindingen van de Visitatiecommissie

Het bestuur bedankt de Visitatiecommissie voor de constructieve samenwerking gedurende het visitatieproces.

De aanbevelingen die de Visitatiecommissie in haar verslag aan het bestuur doet zijn relevant en bieden het bestuur goede aanknopingspunten. Het bestuur zal op adequate wijze hieraan een vervolg geven.

Het bestuur kijkt uit naar de voortzetting van de samenwerking in 2019.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Oordeel Verantwoordingsorgaan Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft kennisgenomen van het jaarverslag en de jaarrekening over 2018 alsmede de beoordelingen van de accountant en de actuaris. Tevens heeft het VO kennisgenomen van het rapport van de Visitatiecommissie over 2018.

Het VO heeft in 2018 drie keer met het bestuur vergaderd. In het jaar heeft het VO een advies uitgebracht over het beloningsbeleid van het bestuur. Tevens heeft het VO een voordracht uitgebracht voor een nieuw lid/voorzitter van de Visitatiecommissie.

Evenals in vorige jaren, is het VO positief over het functioneren van het bestuur. Het bestuur kijwt zich zorgvuldig en met veel inzet van zijn taak. Daarbij speelt een extra verzwarende rol dat het bestuur slechts uit vier personen bestaat die samen het volledige, veeleisende takenpakket van een pensioenbestuur voor hun rekening moeten nemen. Het is dit spanningsveld tussen taakzwaarte, omvang bestuur en grootte van het fonds dat voor het VO zorgen oplevert over de toekomstvastheid van het fonds. Het VO is dan ook gelukkig met het feit dat het bestuur eind 2018 is begonnen met een studie over de toekomst van het pensioenfonds, inclusief een mogelijke liquidatie van het fonds. Vanaf het begin heeft het bestuur het VO nauw bij deze studie betrokken. Dit is kenmerkend voor de sfeer van openheid die tussen bestuur en VO bestaat. Gezien het grote belang van de besluiten die uit deze studie kunnen voortvloeien, is het naar het oordeel van het VO raadzaam dat het bestuur zich hierbij niet alleen laat bijstaan door adviseurs op vaktechnisch gebied, maar ook door personen met grote bestuurlijke ervaring. In dit verband doet het VO de aanbeveling de Visitatiecommissie reeds in een vroeg stadium bij de te nemen stappen te betrekken.

Nieuwegein, 23 mei 2019

Ina Zandvoort
Edwin Dijkshoorn
Wilfred Klaassen

Reactie van het bestuur op het oordeel van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve samenwerking alsmede het in diens oordeel verwoorde vertrouwen ten aanzien van het door het bestuur gevoerde beleid.

De aanbeveling van het Verantwoordingsorgaan om de Visitatiecommissie in een zo vroeg mogelijk stadium te betrekken bij de te zetten stappen richting een eventuele liquidatie zullen per direct worden opgevolgd.

Het bestuur kijkt uit naar de voortzetting van onze effectieve samenwerking.

Vooruitblik 2019

Op 13 januari 2019 is de wet- en regelgeving rondom IORP II van kracht geworden. In de aanloop daar naartoe heeft het bestuur al (waarnemend) sleutelfunctiehouders benoemd. De verdere implementatie loopt echter nog door in 2019 en zal nog de nodige inspanningen vergen. In het eerste kwartaal van 2019 is een nieuw herstelplan bij DNB ingediend, terwijl in het tweede kwartaal wederom de jaarlijkse haalbaarheidstoets zal worden uitgevoerd en vervolgens ingediend bij DNB.

Een onderwerp dat het bestuur in de komende maanden zeker zal bezighouden is het in het voorwoord reeds genoemde onderzoek naar alternatieve uitvoeringsmogelijkheden. Na een eerste verkenning, waarin de weging van een aantal selectiecriteria en voor- en nadelen van de verschillende uitvoeringsmogelijkheden heeft plaatsgevonden, geeft het bestuur de voorkeur aan een overdracht van de pensioenverplichtingen naar een bedrijfstakpensioenfonds of verzekeringsmaatschappij. Op grond daarvan zijn inmiddels bij diverse marktpartijen offertes aangevraagd.

Voor wat betreft ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds kan op deze plek gemeld worden dat de beleidsdekkingsgraad in de eerste maanden van 2019 ten opzichte van de stand eind 2018 is gedaald naar 113,1% per eind april.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Nieuwegein d.d. 13 juni 2019.

Het bestuur

A.M.J. de Bekker

A. Benschop

H.M.E. Janssen, voorzitter

E. de Boer

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2018	2017
Beleggingen [1]		
Aandelen	3.821	13.038
Vastrentende waarden	84.659	95.296
Overige beleggingen	18.609	3.048
Derivaten	0	2.070
	107.089	113.452
Vorderingen en overlopende activa [2]	625	711
Liquide middelen [3]	247	182
Totaal activa	107.961	114.345

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2018	2017
Stichtingskapitaal en reserves [4]	10.273	12.700
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	96.884	98.258
Overige technische voorzieningen [6]	87	109
	96.971	98.367
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming [7]	0	21
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	717	3.257
Totaal passiva	107.961	114.345

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2018	2017
Beleggingsopbrengsten [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	982	955
Indirecte beleggingsopbrengsten	-1.336	414
	-354	1.369
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-104	0
Pensioenuitkeringen [11]	-3.321	-3.305
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Rentetoevoeging	234	206
Indexering en overige toeslagen	-406	-203
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	3.340	3.323
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	67	66
Wijzigen marktrente	-3.288	1.091
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	113	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	37	43
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methodieken	1.277	42
	1.374	4.568
Mutatie voorziening niet opgevraagde pensioenen [13]	22	-10
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming [14]	21	0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [15]	-67	-66
Overige baten en lasten [16]	2	6
Saldo van baten en lasten	-2.427	2.562

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2018	2017
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-2.427	2.562

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2018	2017
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Overige	0	96
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-3.321	-3.307
Overgedragen pensioenverplichtingen	-104	0
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	13	-70
Overige	-21	0
	-3.433	-3.377
Totaal pensioenactiviteiten	-3.433	-3.281
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	1.077	954
Verkopen en aflossingen beleggingen	47.184	5.013
	48.261	5.967
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-45.043	-2.725
Kosten van vermogensbeheer	280	109
	-44.763	-2.616
Totaal beleggingsactiviteiten	3.498	3.351
Mutatie liquide middelen	65	70
Saldo liquide middelen 1 januari	182	112
Saldo liquide middelen 31 december	247	182

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en op basis van continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Schattingen, veronderstellingen en oordelen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt omtrent haar eigen schattingen en veronderstellingen en die van de partijen aan wie middels overeenkomst werkzaamheden zijn uitbesteed, die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden. Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Stelselwijzigingen

In 2018 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijziging

In 2018 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2018, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2018 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo

2018 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 0,82% als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad -€ 803 in 2018 is als mutatie in het resultaat verwerkt. Ultimo 2018 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 0,48% als gevolg van de gewijzigde kostenvoorziening. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening ad € 474 in 2018 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld en indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Waardering

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op reële waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen. Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De beursgenoteerde aandelen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De beursgenoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet beursgenoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de onderliggende beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters, zijnde de risicovrije rente op basis van de EONIA-curve. In het verleden gold als disconteringsvoet de EURIBOR-curve. RJ610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt het saldo van baten en lasten toegevoegd c.q. onttrokken.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

De pensioenverplichtingen zijn gesteld op de contante waarde van kasstromen behorende bij de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. De rentetoevoeging is gelijk aan de 1-jaars rente voor de technische voorzieningen voor risico fonds. Voor 2018 is deze gelijk aan -0,260% (2017: -0,217%).

Rentevoet

Conform de rentetermijnstructuur per 31 december 2018 zoals gepubliceerd door DNB.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2018 met startjaar 2019. Deze tafels worden toegepast rekening houdend met ervaringssterfte, waarbij vanaf 2017 de AZL-ervaringssterfte is gehanteerd. Voorheen is vanaf 2012 tot en met 2016 de ervaringssterfte 'Hoog-Midden' gehanteerd.

Gezinssamenstelling

Alle mannelijke verzekerden zijn gehuwd verondersteld met een drie jaar jongere vrouw. Alle vrouwelijke verzekerden zijn gehuwd verondersteld en wel met een drie jaar oudere man. De veronderstelde gehuwdheidsfrequentie neemt na de pensioenleeftijd af

volgens de relevante sterftetafels van de partner. De overschatting van de lasten, veroorzaakt door bovengenoemde onderstelling, laat toe een reservering achterwege te laten voor de verplichtingen voortvloeiende uit toekomstige wezenpensioenen. Voor de gepensioneerden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.

Uitbetalingswijze

De betaling wordt verondersteld continu te geschieden.

Kosten

Vanaf ultimo 2014 is de kostenvoorziening niet langer een percentage (2%) van de nettovoorziening, maar vastgesteld als een vast bedrag. Ultimo 2018 bedraagt de kostenvoorziening 7.395. Hierbij dient te worden opgemerkt dat bij de bepaling van het verloop van de voorziening nog altijd rekening wordt gehouden met een opslag van 2%; het aanwezige restant wordt separaat als 'Verhoging kostenvoorziening' gepresenteerd.

Overige technische voorziening

Voorziening langdurig zieken

Indien deelnemers langer dan twee jaar ziek zijn kunnen ze arbeidsongeschikt verklaard worden. Bij de bepaling van de voorziening voor langdurig zieken wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt zullen worden verklaard.

Voorziening niet opgevraagde pensioenen

Vanaf boekjaar 2013 houdt Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. een voorziening aan voor de gemiste uitkeringen van de niet opgevraagde pensioenen. Het gaat om pensioen voor deelnemers die zich niet hebben gemeld (en die ook niet konden worden getraceerd). Deze voorziening wordt vastgesteld door rekening te houden met de sterfttekans vanaf het moment van ingang pensioen op basis van de bij het fonds gehanteerde sterftgrondslagen.

Schulden en overige passiva

Schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de renteopbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen, obligaties en leningen op schuldbekentenis;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen met betrekking tot deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties;
- derivaten.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen. Deze kosten worden volledig doorbelast aan de aangesloten onderneming.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. in rekening te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde personen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen worden in het jaar waarin ze worden toegezegd verantwoord als een premiebijdrage.

Waardeoverdrachten

De post waardeoverdrachten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, zijnde het fonds en de sponsor, en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Een deel van de bestuurders neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Transacties met bestuurders

De leden van de Visitatiecommissie en het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding vanuit het fonds. Er zijn geen leningen verstrekt aan noch zijn er vorderingen op bestuurders. Er hebben geen overige transacties plaatsgevonden met bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Tussen het fonds en de werkgever is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd ten aanzien van de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen

Categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2018
Aandelen						
Aandelen beleggingsfondsen	13.038	12.581	-21.118	-57	-623	3.821
Vastrentende waarden						
Obligaties en andere vastrentende waarden	95.296	10.313	-20.763	-343	156	84.659
Overige beleggingen						
Mixfondsen en Geldmarktfondsen	3.048	21.704	-5.753		-390	18.609
Derivaten						
Renteswaps	-366	443		-377	300	0
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	111.016	45.041	-47.634	-777	-557	107.089
Waarvan onder de passiva gepresenteerd:						
Derivaten						
Renteswaps	2.436					0
Beleggingen aan activa-zijde balans	113.452	45.041	-47.634	-777	-557	107.089

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2017
Aandelen	11.987				1.051	13.038
Vastrentende waarden	97.699		-2.333	52	-122	95.296
Overige beleggingen	2.865	2.725	-2.542			3.048
Derivaten	938		-754	687	-1.237	-366
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	113.489	2.725	-5.629	739	-308	111.016
Waarvan onder de passiva gepresenteerd:						
Derivaten	2.881					2.436
Beleggingen aan activa-zijde balans	116.370					113.452

Om een beter inzicht te geven in de beleggingen zijn de cijfers met betrekking tot de beleggingen opgesteld volgens het lookthrough-principe. Onderstaande tabel geeft een inzicht in de aansluiting met de balans en de risicoparagraaf.

	Stand ultimo 2018	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Stand ultimo 2018 conform risico paragraaf ¹⁾
Aandelen	3.821	15.236	0	19.057
Vastrentende waarden	84.659	2.882	616	88.157
Derivaten	0	-155	0	-155
Overige beleggingen	18.609	-17.943	0	666
	107.089	20	616	107.725

1) Op basis van look-through.

Over het verslagjaar 2017 gold de volgende indeling:

	Stand ultimo 2017	Liquidi- teits posities	Over- lopende intrest	Stand ultimo 2017 conform risico paragraaf ¹⁾
Aandelen	13.038	-189	0	12.849
Vastrentende waarden	95.296	3.357	711	99.364
Derivaten	-366	-93	-61	-520
Overige beleggingen	3.048	-3.437	0	-389
	111.016	-362	650	111.304

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt.

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2018
Aandelen	19.057			19.057
Vastrentende waarden	88.126		31	88.157
Derivaten			-155	-155
Overige	666			666
Totaal belegd vermogen	107.849	0	-124	107.725

1) Op basis van look-through.

Over het verslagjaar 2017 gold de volgende indeling:

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2017
Aandelen	3.647	9.360	31	13.038
Vastrentende waarden	99.364	0	0	99.364
Derivaten	0	-520	0	-520
Overige	-578	0	0	-578
Totaal belegd vermogen	102.433	8.840	31	111.304

	2018	2017
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en nog te ontvangen dividend		
– Aandelen	0	0
– Vastrentende waarden	616	711
– Derivaten	0	0
– Banken	0	0
Subtotaal lopende intrest en nog te ontvangen dividend	616	711
Terugvorderbare dividendbelasting	0	0
Beleggingstransacties	0	0
Vooruitbetaalde bedragen	9	0
Overige	0	0
Totaal vorderingen en overlopende activa	625	711
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd < 1 jaar.		
[3] Liquide middelen		
State Street	20	27
ING Bank N.V.	227	155
	247	182
Liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		

Passiva**[4] Stichtingskapitaal en reserves**

Stichtingskapitaal

0

0

Algemene reserve

Stand per 1 januari

12.700

10.138

Saldobestemming boekjaar

-2.427

2.562

Stand per 31 december

10.273

12.700

Totaal eigen vermogen**10.273****12.700****Totaal pensioenvermogen****107.244****111.067**

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt

4,0%

3.942

4,0%

Het vereist eigen vermogen bedraagt

114,6%

15.427

15,7%

De dekkingsgraad is

110,6%

112,9%

De beleidsdekkingsgraad is

113,4%

112,1%

De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen, zijnde het pensioenvermogen, gedeeld door de totale technische voorzieningen.

De berekening is als volgt: $(10.273 + 96.971) / 96.971 \times 100\% = 110,6\%$

De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-Staten DNB.

	2018	2017
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds		
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Ontwikkeling Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	98.258	102.826
Indexering en overige toeslagen	406	203
Rentetoevoeging	-234	-206
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-3.340	-3.323
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-67	-66
Wijzigen marktrente	3.288	-1.091
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-113	0
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-37	-43
Wijziging van actuariële grondslagen en/of methodieken	-1.277	-42
Stand per 31 december	96.884	98.258
[6] Overige technische voorziening		
<i>Voorziening niet opgevraagde pensioenen</i>		
Stand per 1 januari	109	99
Mutatie via staat van baten en lasten	-22	10
Stand per 31 december	87	109
Totaal technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	96.971	98.367
De voorziening pensioenverplichtingen is als volgt verdeeld over de categorieën:		
– Actieve deelnemers	242	236
– Gewezen deelnemers	39.383	40.524
– Pensioengerechtigden	51.654	51.216
– Kostenvoorziening	5.605	6.079
– Overig	87	312
	96.971	98.367

	2018	2017
[7] Voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico onderneming		
Spaarsaldo vroegpensioengarantieregeling		
Stand per 1 januari	21	21
Vrijval vroegpensioengarantieregeling	-21	0
Stand per 31 december	0	21
Alle voorzieningen hebben een looptijd > 1 jaar.		
[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten (negatieve posities)	0	2.436
Derivaten (overlopende intrest)	0	61
Collateral management	0	389
Belastingen en sociale premies	70	69
Administrateur	43	33
Accountant	57	15
Actuaris	41	23
Beheerloon vermogensbeheerders	476	196
Schulden inzake overige pensioenuitvoerings- en administratiekosten	18	10
Nog te betalen bedragen aan onderneming	12	25
	717	3.257
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd < 1 jaar.		

Niet in de balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Er zijn meerjarige contracten afgesloten met State Street, BlackRock en AZL. N.V. Deze contracten zijn jaarlijks opzegbaar. De kosten hiervoor zijn in lijn met voorgaande jaren.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen, zijnde het fonds en de sponsor, en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Een deel van de bestuurders neemt deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. hebben in 2018 een vergoeding ontvangen van het pensioenfonds van € 11.625.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2018 had Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. geen personeelsleden in dienst.

	2018	2017
[9] Beleggingsopbrengsten		
Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen	-14	-13
Vastrentende waarden	1.017	1.107
Derivaten	-18	-140
Subtotaal	985	954
Banken	-3	1
Waardeoverdrachten	0	0
Totaal directe beleggingsopbrengsten	982	955
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen	-57	0
Vastrentende waarden	-343	52
Derivaten	-377	687
Valutaverschillen	-2	-17
	-779	722
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Aandelen	-623	1.051
Vastrentende waarden	156	-122
Overige beleggingen	-390	0
Derivaten	300	-1.237
	-557	-308
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	-1.336	414

	2018	2017
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-318	-236
Bewaarloon	-83	-70
Beleggingsadministratie	-33	-33
Totaal kosten vermogensbeheer	-434	-339
Doorbelast aan onderneming	434	339
Totaal kosten vermogensbeheer ten laste van het fonds	0	0
Totaal beleggingsopbrengsten	-354	1.369
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen	-104	0
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-2.686	-2.655
Partnerpensioen	-606	-637
Wezenpensioen	-2	-2
Subtotaal	-3.294	-3.294
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-27	-11
Totaal pensioenuitkeringen	-3.321	-3.305
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen	1.374	4.568
[13] Mutatie voorziening niet opgevraagde pensioenen	22	-10
[14] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico onderneming		
Spaarsaldo vroegpensioengarantieregeling		
Onttrekkingen t.b.v. inkoop rechten	21	0

	2018	2017
[15] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Totale kosten administratie	-625	-543
Doorbelast aan onderneming	558	477
	-67	-66
De pensioenuitvoerings- en administratiekosten worden vanaf verslagjaar 2013 voor het grootste deel door de aangesloten ondernemingen betaald.		
Over 2018 is 558 (2017: 477) aan pensioenuitvoerings- en administratiekosten betaald door de aangesloten ondernemingen voor het pensioenfonds.		
Het bedrag van 558 is inclusief 60 accountantskosten. Deze kosten betreffen de controle van de jaarrekening en fiscaal advies.		
[16] Overige baten en lasten	2	0
Saldo van baten en lasten	-2.427	2.562
	2018	2017
Actuariële analyse van het saldo		
Wijziging rentetermijnstructuur	-3.288	1.091
Beleggingsopbrengsten	-120	1.574
Waardeoverdrachten	9	0
Uitkeringen	19	18
Sterfte	80	195
Overige verzekeringstechnische grondslagen	3	34
Toeslagverlening	-406	-203
Nieuwe prognosetafel en wijziging kostenvoorziening	1.277	-42
Overige mutaties technische voorzieningen	-1	-105
Totaal jaarresultaat	-2.427	2.562

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Resultaat verdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2018 geheel te onttrekken aan de algemene reserve.
In de statuten en ABTN is geen bepaling opgenomen over de wijze waarop het resultaat moet worden verdeeld.

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemers S1 tot en met S6 en S10. Eind 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met bestuur, waarmerkend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2018 van 114,6% en 2017 van 115,7%. Hierbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van vorig boekjaar de procentuele buffer van de afzonderlijke risicocomponenten anders wordt getoond. De veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, aandelen en vastgoedrisico en kredietrisico wordt vanaf dit boekjaar bij deze afzonderlijke risico's meegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie). Vorig boekjaar werden deze effecten gezamenlijk onder het diversificatie-effect verantwoord. Door deze aangepaste rubricering te hanteren wordt de relatieve bijdrage van de afzonderlijke risicocomponenten aan de totale vereiste dekkingsgraad beter inzichtelijk.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	1.641	0,9	2.333	1,3
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	6.771	5,4	6.933	5,7
Valutarisico (S3)	3.823	1,1	3.536	0,8
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	7.679	6,6	8.652	7,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	2.767	0,6	2.795	0,5
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	496	0,0
Diversificatie-effect	-8.513		-9.318	
Totaal vereist eigen vermogen	14.168	14,6	15.427	15,7

	2018		2017	
	€	%	€	%
Dekkingsgraad		110,6		112,9
Beleidsdekkingsgraad		113,4		112,1
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		114,6		115,7
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		114,1		113,0

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2018 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2018 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 113,4%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2017 van 112,1%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 1,3%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen.

Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 12,4

Duratie van de pensioenverplichtingen 15,6

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	4.960		4.960	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	3.313		3.319	
Renterisico	1.647	0,9	1.641	0,9
Afdekkingspercentage (B/A)		66,8		66,9

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 1.647 (0,9%) en voor het strategisch renterisico 1.641 (0,9%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefunds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen categorieën getoond.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke waarden per categorie:</i>				
Ontwikkelde markten (Mature markets)	15.875	83,3	9.856	76,7
Opkomende markten (Emerging markets)	3.182	16,7	2.962	23,1
Private equity, hedge funds en multimanagerfondsen	0	0,0	31	0,2
	19.057	100,0	12.849	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 6.136 (4,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 6.771 (5,4%).

Valutarisico

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 6.136 (4,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 6.771 (5,4%).

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingen naar valuta:</i>				
Euro	87.936	81,6	100.160	90,0
Amerikaanse dollar	10.378	9,6	6.071	5,5
Britse pound sterling	1.166	1,1	833	0,7
Overige	8.245	7,7	4.240	3,8
	107.725	100,0	111.304	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 3.398 (0,9%) en voor het strategisch valuta risico 3.823 (1,1%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Het pensioenfonds belegt niet direct in grondstoffen maar doet dit met behulp van derivaten. Voorbeelden van grondstoffenderivaten zijn indexfutures en indexderivaten die kunnen worden afgesloten op verschillende categorieën zoals landbouw en vee, metalen en energie. Grondstoffen zorgen van oudsher voor diversificatievoordelen binnen de beleggingsportefeuille. Naast diversificatievoordelen bewegen grondstoffen ook mee met stijgende prijzen waardoor ze een hedge vormen tegen koopkrachtontkrachting.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 35%. De buffer bedraagt zowel voor het feitelijk grondstoffenrisico als voor het strategisch grondstoffenrisico 0,0.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende

tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geïnclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	28.169	32,1	30.964	32,3
AA	15.130	17,3	15.804	16,4
A	16.790	19,2	18.268	19,0
BBB	22.556	25,7	25.890	27,0
Lager dan BBB	2.163	2,5	4.979	5,2
Geen rating	2.844	3,2	102	0,1
	87.652	100,0	96.007	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	2.377	2,7	0	0,0
Resterende looptijd <> 5 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd >= 5 jaar	85.275	97,3	96.007	100,0
	87.652	100,0	96.007	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 7.768 (6,8%) en voor het strategisch kredietrisico van 7.679 (6,6%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

In verband met het langlevensrisico wordt aanvullend boven het hanteren van de prudente grondslagen, de Voorziening toekomstige sterfteontwikkeling gevormd.

Hoogte buffer

De buffer bedraagt zowel voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico als voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 2.767 (0,6%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling zakelijke en vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	83.546	77,5	85.250	76,6
Noord-Amerika	16.160	15,0	17.792	16,0
Japan	1.459	1,4	922	0,8
Azië exclusief Japan	1.785	1,7	3.124	2,8
Emerging markets	4.589	4,2	4.503	4,1
Overig	186	0,2	-287	-0,3
	107.725	100,0	111.304	100,0
<i>Verdeling aandelen naar bedrijfstak:</i>				
Duurzame consumentengoederen	2.066	10,3	1.478	11,3
Niet-duurzame consumentengoederen	1.452	7,2	1.336	10,3
Energie	1.040	5,2	720	5,5
Financiële instellingen	3.351	16,7	2.390	18,3
Gezondheidszorg	2.198	11,0	1.118	8,6
Industrie	1.604	8,0	977	7,5
Informatietechnologie	2.914	14,5	1.799	13,8
Basismaterialen	957	4,8	720	5,5
Vastgoed	633	3,2	1.002	7,7
Telecommunicatie	1.883	9,4	514	3,9
Nutsbedrijven	662	3,3	501	3,8
Overig	1.293	6,4	483	3,8
	20.053	100,0	13.038	100,0

	2018		2017	
	€	%	€	%
Grote posten: beleggingen van eenzelfde debiteur groter dan 2% van de totale activa.				
<i>Aandelen</i>				
World EQ INDEX ESG SREENED FUND B	16.232	15,0	9.360	8,3
ABERDEEN EMERGING MARKETS G-2 CAP	3.821	3,5	0	0,0
<i>Vastrentende waarden</i>				
Global Credit Portfolio Fund	21.220	19,7	26.059	22,8
Euro Credit Portfolio Fund	21.954	20,3	25.917	22,7
Staatsobligaties Nederland	11.196	10,4	13.407	11,7
Staatsobligaties Frankrijk	12.272	11,4	12.045	10,5
Staatsobligaties Duitsland	12.004	11,1	11.583	10,1
4.000% EUROPEAN INVESTMENT BANK 10/15/2037	3.915	3,6	4.068	3,6
4.000% BUONI POLIENNALI DEL TES 02/01/2037	2.098	1,9	2.217	1,9
<i>Overige beleggingen</i>				
ICS-EURO LIQ-AGENCY DIST	2.377	2,2	3.048	2,7

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Henkel Nederland B.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden. In boekjaar 2015 werd wel een additionele buffer voor concentratierisico becijferd. Het betroffen landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde van de beleggingsportefeuille in beslag namen en een slechtere rating dan AAA hadden. Conform afstemming wordt hiervoor sinds boekjaar 2016 geen additionele buffer meer becijferd.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor zowel het feitelijk actief beheer risico als voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%).

Nieuwegein d.d. 13 juni 2019

Het bestuur

A.M.J. de Bekker

A. Benschop

H.M.E. Janssen

E. de Boer

Overige gegevens

Verklaring Actuaris

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V., zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1,1 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 55 duizend te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 132 omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch gelijk aan/hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Purmerend, 13 juni 2019

drs. T.J.R. Veerman AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. per 31 december 2018 en van het resultaat en de kasstromen over 2018, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V. ('de Stichting') te Nieuwegein gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2018;
- 2 de staat van baten en lasten over 2018;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2018; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante

onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 1,1 miljoen
- Circa 1% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van beleggingen
- De waardering van de technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1,1 miljoen (2017: EUR 1,1 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2018 (circa 1%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 55 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan BlackRock Investment Management (UK) Limited. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door BlackRock Investment Management (UK) Limited en informatie over de technische voorzieningen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van BlackRock Investment Management (UK) Limited en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij waar nodig geacht met de andere onafhankelijke accountant, de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2018 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan BlackRock Investment Management (UK) Limited en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van directe beleggingsopbrengsten en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen van de Stichting bedragen circa 99% van het balanstotaal. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting hoofdzakelijk gebaseerd is op marktnoteringen.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel, beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Wij maken gebruik van de beheersmaatregelen die zijn ingericht bij de vermogensbeheerder en die onderdeel zijn van de ISAE 3402 type II-rapportage (waarbij een goedkeurend assurancerapport van de accountant is afgegeven). Deze relevante beheersmaatregelen zijn gericht op de aanstelling van betrouwbare fondsmanagers enerzijds en de betrouwbare aanlevering van, en toereikende evaluatie op, periodieke performancecijfers anderzijds. Daarnaast hebben wij de aansluiting vastgesteld tussen de financiële administratie en actuele financiële rapportages van de vermogensbeheerder, indien nodig gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.

Wij hebben de waardering van de beleggingen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingsmethodieken vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

Wij vinden de waardering van de beleggingen evenwichtig bepaald.

Waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen en kostenniveaus worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrente (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de Risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden in het dossier van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuur en organisatie;
- Meerjarenoverzicht;
- Voorwoord;
- Bestuursverslag;
- Verslag van de Visitatiecommissie;
- Verslag van het Verantwoordingsorgaan;
- Vooruitblik 2019;
- Overige gegevens;
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 13 juni 2019

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA

Bijlagen

Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet waaronder grondslagen, het beleidskader (premie-, toeslag- en beleggingsbeleid) en de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Accounting standaarden

Raamwerk van verslaggevingsregels voor het opstellen van een jaarrekening en jaarverslag.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen en de pensioenpremie. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de kansstelsels en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

ALM

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals zakelijke en vastrentende waarden.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Benchmark

Vooraf vastgestelde, objectieve maatstaf voor de prestatie van (de beheerder van) een beleggingsportefeuille of pensioenfonds. Een beursindex bijvoorbeeld.

Beurskoers

Marktprijs van een aandeel, obligatie of andere waardepapieren.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Contante waarde

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met renteaangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten.

Dekkingsgraad

Een maat voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezig vermogen en de verplichtingen van het fonds, uitgedrukt in een percentage.

Er is sprake van onderdekking als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Er is sprake van een reservetekort als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het aanwezige vermogen van het fonds binnen een periode van een jaar minder bedraagt dan de som van de (nominale) voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening en de voorziening overgenomen verplichtingen uittredingsregelingen. Het vereist eigen vermogen wordt door de actuaris van het fonds vastgesteld met behulp van de door de DNB vastgestelde standaardmethode, ook wel aangeduid met de 'wortelformule'.

In dit jaarverslag wordt, tenzij anders aangegeven, bij de vermelding van de dekkingsgraad de dekkingsgraad bedoeld die gebaseerd is op de pensioenverplichtingen op basis van de door DNB gepubliceerde rentecurve. Deze wordt ook aangeduid als de UFR rentecurve (UFR staat voor Ultimate Forward Rate). Daarentegen wordt de economische dekkingsgraad berekend door de pensioenverplichtingen te bepalen op basis van de actuele marktrente.

De Nederlandsche Bank

Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat onder andere het naleven van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten

Financiële contracten waarvan de waarde afhankelijk is van een of meer onderliggende activa, referentieprijzen of indices. Voorbeelden van derivaten zijn opties, termijncontracten en rente- en valutaswaps.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan: huur-, dividend- en renteopbrengsten van de beleggingen.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Daarbij geldt: hoe langer de looptijd van een obligatie, hoe gevoeliger de koers van die obligatie voor renteveranderingen. Indien men een daling van de rente verwacht is het profijtelijk een obligatie met een zo lang mogelijke duration te kopen, aangezien de koers daarvan het meest zal oplopen.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het nieuwe toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) heeft de Actuariële Principes Pensioenfondsen (APP) vervangen. Het FTK is opgenomen in de op 1-1-2007 in werking getreden Pensioenwet. Op 1 januari 2015 is het nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK) in werking getreden.

Franchise

In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt omdat de AOW geacht wordt hierover pensioen te verlenen. Dit bedrag is veelal afgeleid van de uitkeringen krachtens de AOW en wordt dan 'franchise' genoemd.

Geamortiseerde kostprijs

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Ook schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Gedragscode

De gedragscode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele medewerkers van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige, vertrouwelijk informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Indexatie

Een nadere toelichting is opgenomen in het begrip 'toeslag'.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten vallen de gerealiseerde verkoopresultaten inclusief valutaresultaten en de niet-gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

ISAE 3402-rapportage

Een ISAE 3402-rapportage is een rapport waarin de uitbestedingsorganisatie een beschrijving geeft van de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen, voorzien van een assurance-rapport van een onafhankelijke auditor. De ISAE 3402-rapportage omvat alle processen die de financiële jaarrekening van een pensioenfonds raken.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot sterftekansen, invalideringskansen, ontslag, gehuwdheid en individuele loontontwikkeling.

Koopsom

Een koopsom is een eenmalige betaling die aan de uitvoerder van de pensioenregeling is verschuldigd en waarvoor een bepaalde pensioenaanspraak wordt ingekocht. In beginsel is een koopsom dus een eenmalige betaling en een premie een periodieke betaling. Zowel premies als koopsommen dienen hetzelfde doel, namelijk de financiering van de pensioenen.

(minimaal) Vereist eigen vermogen

Het (minimaal) vereist eigen vermogen (VEV) is een vermogenseis die de Pensioenwet stelt aan het eigen vermogen van een pensioenfonds. Dit VEV komt als uitkomst uit de zogenaamde solvabiliteitstoets.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen, en wezenpensioen.

Ouderdompensioen

Pensioen, bestemd voor de financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlevingstafel

Zie het begrip sterftetafel.

Over-/onderweging

Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normverdeling van het pensioenfonds.

Overrente

Het positieve verschil tussen het rendement van het fonds en de rekenrente.

Paritair

Evenwichtige stemverhoudingen tussen de werknemers- en werkgeversgeleding die samen het bestuur van een pensioenfonds vormen.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de (huwelijks) partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Pensioengrondslag

Het bedrag waarover pensioen wordt toegekend. Vaak is dit het voor pensioen meetellende salaris minus de franchise.

Pensioenregister

Een register dat het burgers mogelijk maakt om via één ingang een totaaloverzicht te krijgen van alle bij pensioenfondsen en pensioenverzekeraars in collectieve regelingen opgebouwde pensioenaanspraken alsmede de AOW-uitkering. Het register laat bovendien zien waar het pensioen is opgebouwd en waar de burger terecht kan voor meer informatie. De bedoeling is dat in de toekomst ook derde pijler producten (levensverzekeringen gericht op pensioen) zichtbaar worden in het pensioenregister. Het pensioenregister is inmiddels operationeel.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen bestaat uit: stichtingskapitaal, reserves, technische voorzieningen (voor risico fonds en risico deelnemer).

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). In het kader van Pension Fund Governance heeft eerst de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en later de Stichting van de Arbeid aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur. Deze waarborging voor goed bestuur (principes voor goed pensioenfondsbestuur) is verankerd in de op 1 januari 2007 in werking getreden Pensioenwet.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premieovereenkomst

Een premieovereenkomst is een overeenkomst tussen werkgever en werknemer waarbij primair een afspraak wordt gemaakt over de hoogte van de premie die periodiek ten behoeve van pensioen beschikbaar wordt gesteld.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdoms- en (eventueel) nabestaandenpensioen. Een andere vorm van premievrije aanspraak is het bijzonder partnerpensioen dat de gewezen partner ontvangt bij scheiding/einde partnerschap.

Principes voor goed pensioenfondsbestuur

Aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid voor de besturen van pensioenfondsen om te komen tot goed pensioenfondsbestuur. De principes voor goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet en hebben betrekking op de onderdelen: zorgvuldig bestuur, transparantie, openheid en communicatie, deskundigheid en functioneren van het bestuur, verantwoording alsmede intern toezicht.

Reële waarde

De reële waarde is voor beleggingen waarvoor dagelijks openbare prijzen worden vastgesteld, zoals aandelen en obligaties, de beurswaarde. Voor andere vastrentende waarden, zoals onderhandse leningen en hypotheekleningen, wordt de reële waarde benaderd als de contante waarde van de toekomstige netto kasstromen. Als reële waarde van de beleggingen in niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen wordt de intrinsieke waarde gehanteerd. Voor direct onroerend goed wordt de taxatiewaarde als reële waarde gehanteerd.

Rendement

Het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Risicoherverzekering

Het herverzekeren door een pensioenfonds van bepaalde risico's die dat pensioenfonds niet zelf op een verantwoorde wijze kan dekken. Hierbij gaat het vooral om risico's die betrekking hebben op overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Zie ook: herverzekering.

Self assessment

Een zelf uitgevoerde evaluatie om de effectiviteit vast te stellen van bijvoorbeeld (onderdelen van) het risicomanagement of de procesbeheersing.

Solvabiliteit

Het vermogen om (op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Zie ook het begrip dekkingsgraad.

Sterftetafels

Geven aan wat de levens- en sterftetekansen zijn van mannen en vrouwen in Nederland, afhankelijk van de bereikte leeftijd. Ze worden gebruikt bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen door de actuaris.

Swap overlay

Een swap is een synthetische obligatie, die gefinancierd wordt met cash. Voor het aangaan van swaps is geen initiële investering nodig, waardoor deze instrumenten als overlay aangekocht kunnen worden, zonder de huidige portefeuille aan te tasten.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een pensioen of een aanspraak op pensioen, welke is gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven regeling, dan wel op incidentele basis wordt verleend.

Totaal rendement

Het totaal rendement (total return) van een belegging is samengesteld uit de koerswinst of het koersverlies (indirecte beleggingsopbrengsten) over de beschouwde periode, terwijl de directe beleggingsopbrengsten (dividend, rente, huur en dergelijke uitkeringen) meteen worden herbelegd en tijdsgewogen in het totaal rendement worden meegenomen. Het totaal rendement wordt uitgedrukt in een percentage ten opzichte van het tijdsgewogen gemiddeld belegd vermogen.

Tracking error

Tracking error is een in het vermogensbeheer gehanteerd begrip waarmee een indicatie wordt gegeven van de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsfonds en de waardeontwikkeling van een benchmark.

Uitvoeringsovereenkomst

Overeenkomst tussen de werkgever en het pensioenfonds omtrent de uitvoering en financiering van de pensioenovereenkomst. In de uitvoeringsovereenkomst is onder meer vastgelegd: de wijze waarop en de termijnen waarin de verschuldigde premie moet worden voldaan, de uitgangspunten en procedures met betrekking tot de besluitvorming over vermogenstekorten en vermogenoverschotten dan wel winstdeling, de voorwaarden waaronder toeslagverlening plaatsvindt, de procedures bij het niet nakomen van de premiebetalingsverplichting door de werkgever; en de wijze waarop de premie wordt vastgesteld en het betalingsvoorbehoud van de werkgever.

Uniform pensioenoverzicht (UPO)

Het format van het pensioenoverzicht waarin de uitkeringen bij pensionering, overlijden en arbeidsongeschiktheid eenduidig wordt gepresenteerd. De bedoeling is dat alle pensioenuitvoerders hetzelfde format hanteren waardoor de pensioenoverzichten eenvoudig naast elkaar te leggen zijn en de (gewezen) deelnemers de bedragen uit de verschillende pensioenoverzichten bij elkaar op kunnen tellen en een duidelijk beeld van de financiële situatie bij pensionering krijgen.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontracten

Dit is een contract voor het afdekken van valutarisico. In dit contract wordt vooraf afgesproken tegen welke prijs en op welke datum de valutaposities worden verrekend.

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan zijn de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) vertegenwoordigd.

Vereist eigen vermogen

Een pensioenfonds dient extra vermogen als solvabiliteitsbuffer aan te houden om met 97½% zekerheid te voorkomen dat binnen een jaar onderdekking optreedt ten opzichte van de technische voorzieningen. In de Pensioenwet wordt dit extra vermogen het vereist eigen vermogen genoemd. De hoogte van dit vereist eigen vermogen verschilt per pensioenfonds en is onder andere afhankelijk van de beleggingsrisico's die een fonds loopt. De hoogte van het vereist eigen vermogen wordt berekend met behulp van een standaardmodel in het kader van de wettelijk verplichte solvabiliteitstoets.

Verzekerden

De gehele populatie van deelnemers van Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland B.V., bestaande uit arbeidsongeschikte deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden.

Verzekeringstechnische analyse

Ook wel actuariële analyse genoemd. In deze analyse wordt door de actuaris de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de gehanteerde actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Verzekeringstechnische risico's

Bij het verzekeren van pensioenaanspraken loopt een fonds een langlevensrisico voor het ouderdomspensioen als verzekerden langer leven dan volgens de gebruikte overlevingstafel wordt verwacht. Voor het nabestaandenpensioen loopt het fonds een kortlevensrisico als de verzekerden korter leven dan volgens de overlevingstafel wordt verwacht. Ook kan het invaliditeitsrisico worden gerekend tot de verzekeringstechnische risico's van fondsen.

Visitatiecommissie

De commissie die tenminste een keer per jaar het functioneren van het bestuur beoordeelt. Deze commissie wordt benoemd door het bestuur en bestaat tenminste uit drie onafhankelijke deskundigen.

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die wordt uitgekeerd aan de kinderen (tot een bepaalde leeftijd) na het overlijden van de (aspirant) deelnemer, gewezen deelnemer of gepensioneerde.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in op dat terrein gespecialiseerde al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

